

klasse

Maandblad voor onderwijs in Vlaanderen

Extra!
De Eerste Lijn
Faalangst

Inclusie
een recht
voor iedereen

— Van zeven tot zeven in de opvang —

“We nemen het schuldgevoel van ouders weg”

**Wie is er bang voor
de zwarte school?**

ADVERTENTIE

INHOUD

BANG VOOR DE ZWARTE SCHOOL

“‘Witte’ kinderen doen het overall even goed”

» **pagina 8**

LEREN MET EEN BEPERKING

“Leerlingen zomaar weigeren, gaat niet meer”

» **pagina 18**

KINDEROPVANG 2.0

“We bieden meer dan een warm nest”

» **pagina 34**

Extra bijlage over faalangst
“Zingen voor de klas: nul op tien!”

Reportages & Interviews

22 “Je kunt cultuur niet in de strot van jongeren rammen”

Stefan Perceval maakt een theaterstuk met jongeren uit het buso.

30 Bedreigd op Facebook

“Morgen maak ik alle leraren dood!”

38 Welkom in de eerste passiefschool

“De ramen mogen hier wel degelijk open”

Zoals elke maand

- 4 **Reacties** Het Jaar van de Man
- 7 **Afgevraagd** Als oud-leerlingen collega's worden
- 14 **Nieuws** Eerst spelen, dan huiswerk maken
- 25 **Start to teach** Ken je kwaliteiten
- 29 **Op de hielen van** Nadja, schoolopbouwwerker
- 33 **Tussen leerlingen** Jordy (11) is blind
- 40 **Eerste hulp** Zo organiseer je een bosspel
- 41 **Lerarenkaart** Gratis naar Mercator
- 47 **Klassetips**
- 57 **Kruiswoordraadsel**
- 58 **Het laatste woord** Deure en were

Buitengewoon gewoon

Positief onderwijs? Leraren in het buitengewoon onderwijs zijn daar meesters in. Ze kunnen ons allemaal een les leren. Meer dan wie ook gaan zij uit van wat een leerling al kán in plaats van zich neer te leggen bij zijn tekorten. Stap voor stap bouwen ze verder op opgebouwde kennis, aangeleerde vaardigheden en verworven attitudes. Hoe traag de voortgang soms gaat en hoe klein de nieuwe stap ook is. Zelden een rode pen gezien in het buitengewoon onderwijs. Wel veel meer glimlach. Ze focussen zich niet op het negatieve en de beperkingen. Ze vertrekken van de unieke mogelijkheden van elk verschillend individu. Zij weten dat 'de gemiddelde leerling' niet bestaat. Daarbij komen ze niet zelden zichzelf tegen. Lesgeven in het buitengewoon onderwijs verandert je ook als mens.

In Vlaanderen is het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs in twintig jaar tijd met 50 procent gestegen tot meer dan 50.000. Dat is 4,5 procent van de totale schoolbevolking. De klassen zijn klein, de aanpak op maat vaak uniek. Het aantal leerlingen met een beperking

in het gewoon onderwijs met gondebegeleiding is in vijftien jaar tijd gestegen van 1000 naar 13.000. Het nieuwe VN-verdrag zal een groot effect hebben. Nu wordt inclusief onderwijs het uitgangspunt en een recht. Dat betekent echter niet dat we het buitengewoon onderwijs moeten afschaffen. Integendeel. En elke gewone school zal moeten nagaan wat haar draagkracht is. Ook dat zal nauwkeuriger worden omschreven. Het belang van het kind staat centraal. Niet alleen op papier.

Klasse sprak de voorbije weken met Esmee, Jordy, Lars en zoveel andere kinderen, hun ouders en leraren. We hebben vooral heel gewone jongeren ontmoet. Met hun kansen en hun dromen. Die maken hen buitengewoon. Hoe? In Klasse, Klasse voor Ouders, Maks!, Yeti en TV.Klasse gaan we daarnaar op zoek. Lees en kijk mee en ontdek wat wij allemaal van hen kunnen leren. Een suggestie: alle leraren in het gewoon onderwijs even op werkbezoek of stage in het buitengewoon onderwijs. Daar kan geen pedagogische studiedag tegenop.

Leo Bormans
Hoofdredacteur Klasse
leo.bormans@klasse.be

HET JAAR VAN DE MAN

→ Eeuwenlang stonden er bijna alleen mannen voor de klas. Daar heeft nooit iemand over geklaagd. Nu er 'veel' vrouwen vooraan staan, is het alle hens aan dek. Moeten we niet blij zijn dat er steeds meer vrouwen 'aan de top' komen? Bovendien kan je niet alle vrouwen en mannen in hokjes steken. Ik ben zelf geen moedertype. Met kwajongensgedrag kan ik zeer goed omgaan. Mannenhumor kan ik volgen. **De laatste Klasse is gewoon seksistisch.** Wat moet ik nu doen? Meer een broek dragen?
Kathleen Bruylant

→ **Mannen ambiëren veelal een carrière waar je je moet bewijzen en iets kunnen betekenen.** Door de stroeve structuur waar het onderwijs mee zit – de vaste benoeming – is het soms heel moeilijk om jezelf nog te motiveren en is er nog weinig uitdaging. De benoeming afschaffen is een drastische, maar effectieve maatregel. Ook een of ander bonussysteem is een stimulans.
Robin Ceusters

→ De vaste benoeming is juist een belangrijke reden waarom mannen en vrouwen nog voor

het onderwijs kiezen. Als jongere (en oudere) wil je toch iets kunnen opbouwen, zowel binnen de school als in de maatschappij. Als je dan in juli en augustus niet weet of je in september nog een lesopdracht hebt, voel je je vaak machteloos. Schaf dus het statuut van

opvoeding van jongens meer de nadruk leggen op: je job graag doen mag, kinderen opvoeden is een uitdaging (en niet iets voor softies!), en elke dag iets bijleren is ook een vorm van ontwikkeling en doorgroeien.
Tine De Beuckelaer

goed of zelfs beter lesgeven. Maar wel over het feit dat authentieke rolmodellen heel belangrijk zijn. De huidige generatie 18-jarigen is opgegroeid in gemengd onderwijs met een groeiend aantal vrouwelijke leraren. In de lerarenopleiding zullen ze als man veruit in de minderheid zijn, ook later in hun beroepsleven. Ze zullen voor gemengde klassen komen te staan waarbij het allesbehalve eenvoudig is om zowel jongens als meisjes evenveel tot hun recht te laten komen. Niet de meest optimale voedingsbodem om meer mannen te motiveren. Daarom: **splits jongens en meisjes weer op voor sport, taal en rekenen.** Zo kunnen jongens en meisjes op eigen snelheid hun talenten ontwikkelen. En wordt het voor mannen misschien weer aantrekkelijker om voor de klas te staan.

Tom Nys

→ Jongens opvoeden is iets helemaal anders dan meisjes opvoeden. Toen ik pas begon op school had ik geen kinderen, was ik geneigd om heel snel in te

grijpen bij fysieke spelletjes op de speelplaats want 'ze moesten zichzelf of elkaar maar eens pijn doen'. En toen kreeg ik kinderen en dat waren geen meisjes maar drie stoere, 'fikfakkende' jongens: luidruchtig, duwen en trekken, 'in your face'. Ik moest me als mama aanpassen: niet meteen tussenbeide komen, een andere stijl van communiceren. Maar als leraar merkte ik dat ik jongens veel beter ging begrijpen. En vooral appreciëren. Ze 'neuten' minder snel, ze komen minder snel klagen, ze doen stoer maar hebben vaak een klein hartje. Dus grijp ik op de speelplaats net iets later in dan mijn vrouwelijk gevoel zou willen, want 'ze spelen anders, denken anders' en hebben dus inderdaad een andere aanpak nodig. Maar om nu te zeggen dat alleen mannen dit zouden kunnen? En dat we daarom ons ganse onderwijssysteem maar overhoop moeten gooien? Dat mannen bonussen verdienen omdat ze 'man' zijn? **Het kan in een school héél erg verkeerd gaan als een man wordt aangeworven, gewoon omdat hij man is.** Terwijl het toch nog altijd op de eerste plaats gaat om opvoedkundige kwaliteiten. En dat is niet elke man/vrouw gegeven.
Sandra Van Heffen

→ Ik geef 32 jaar les. In deze periode heb ik ervaren dat de autonomie van de leraren die met passie voor de klas staan en hun vak(ken) willen geven, sterk wordt ingeperkt door allerlei zogenaamde deskundigen (vaak mannelijke 'experten' die tamelijk vlug het lesgeven zelf achter zich hebben gelaten) die ons, leraren, opzadelen met nodeloos papierwerk, pedagogische dogma's die de toets van de praktijk niet doorstaan en die van het beroep een meer uitvoerend, vermoedend en minder creatief en intellectueel beroep maken.

“Sinds ik mama van drie zonen ben, begrijp ik de jongens op school beter”

Sandra Van Heffen

tijdelijken af en **werk enkel nog met vastbenoemden** (uiteraard na een proefperiode). De benoemingen moeten dan gelden voor alle onderwijsnetten en niet enkel voor een bepaalde scholengemeenschap of inrichtende macht. Daarnaast is een duidelijker statuut met rechten en plichten wenselijk, om willekeur van directies uit te sluiten.
Gert

→ Al jarenlang halen wij, als vrouwen in het (basis)onderwijs, de kastanjes uit het vuur. En nu, omdat er te weinig mannen zijn, moet er ineens vanalles veranderen: meer loon, meer doorgroeimogelijkheden, minder papierwerk, een leukere lerarenkamer ... **Alsof wij vrouwen dat papierwerk en die bureaucratie zo leuk vinden.** Jongens moeten carrière maken, gezag hebben, veel verdienen ... Tja, dan kies je misschien beter geen loopbaan in het onderwijs. Misschien moeten we bij de

→ Mijn zoon van tien zal een parcours in de kleuter- en lagere school afleggen met slechts één jaar een man voor de klas. En dan heeft hij nog geluk. Het gaat hier niet over de vraag of het vrouwen niet gegund is om een inhaalbeweging te maken, even

“Joepie! Plezante post! Dank je, Klasse”

Tanja Maes via Twitter

Jammer! **Ik denk dat jongens in de lerarenopleiding (en mannen in het werkveld?) die betutteling sneller aanvoelen en afwijzen.**

Ria Willems

→ Als moeder van drie jongens vind ik het goed dat mijn zonen af en toe een mannelijke leraar hebben. Jongens en meisjes, mannen en vrouwen zijn nu eenmaal anders. **Vrouwelijke leraren die zelf een of meerdere zonen hebben, konden overigens beter opschieten met mijn kinderen.** Maar om nu de mannen op alle mogelijke manieren aan te trekken in de scholen, daar sta ik ook niet achter. Je moet het beroep van leraren (mannen én vrouwen) opwaarderen en meer respecteren. Als de maatschappij en media voor elk probleem met de vinger blijven wijzen naar onderwijs, zullen er de komende jaren nog meer leraren te kort zijn.

Ina

→ Ik zit in het laatste jaar van de lerarenopleiding voor het secundair onderwijs en ik kan niet zeggen dat de vrouwen er in de meerderheid zijn. Het probleem is niet dat er zich te weinig jongens inschrijven voor de lerarenopleiding. **Het probleem is, denk ik, dat er meer mannelijke leraren afhaken nadat ze enkele jaren hebben lesgegeven.** Daar moet dus iets aan gedaan worden.

Kevin Claeyss

→ Ik denk dat wij als wijk-schooltje nog heel veel geluk hebben met onze vele mannelijke collega's. In de derde graad geven enkel mannen les (vier in totaal), 4B is een meester, onze zorgleraar is een man, onze 2 turnmeesters zijn mannen, onze directeur is een man, een van de godsdienstleraren is een man én onze ict-coördinator is een man.

Zoals je ziet hebben wij dus niet te klagen. **En het is best wel leuk om de uitslagen van het voetbal of de koers te horen tijdens onze koffieklets.** Al denk ik dat de mannen soms wel gek worden van ons gekwebbel.

Katleen Van Hooydonck

LERARENOPLEIDING LOKT MINDER STUDENTEN

Het is logisch dat jongeren ons beroep mijden. Ik sta al 36 jaar in het basisonderwijs. Je moet een supervrouw zijn die alles kan en die er vooral psychisch niet onderdoor mag gaan. Je moet kunnen verdragen dat ouders je de grond in boren. Je moet minstens 12 uur per dag willen werken. Je moet bereid zijn om altijd maar 'ja' te knikken en naar massa's vergaderingen te gaan. Bakken de job voor jonge én oudere leraren beter af!

Naam en adres gekend bij de redactie

OP ZWEMLES

In de vorige editie van Klasse trok juf Protsies het nut van watergewinning voor derdekleuterklassers in twijfel. De helft van haar kinderen zou namelijk al op zwemles zitten. Als vader van een twee- en vierjarige kleuter vind ik dit een zeer pijnlijke tendens. Aan de schoolpoort verneem ik dagelijks van ouders hoe goed hun kind al kan zwemmen en wat voor fantastische turner het al is. Dat kinderen op die jonge leeftijd misschien gewoon thuis kunnen zijn en 'spelen', lijkt blijkbaar in veel gezinnen geen optie meer. Onze kleuters moeten toch meermaals per week buitenshuis kunnen

presteren (dikwijls onder druk van de ouders)! Dat ze nog hun hele verdere leven in een veeleisende op prestatie gerichte maatschappij zullen doorbrengen, lijkt men helaas vergeten te zijn. Ik zou het heel jammer vinden mocht de watergewinning voor kleuters verdwijnen. Zo bestraf je enkel de kinderen die gelukkig nog gewoon kind mogen zijn.

Thijs Van Duppen

ONSCHOOLBAAR

Knap dat we iedereen alle kansen willen geven, maar bepaalde individuen bepalen soms (negatief) het klas- en lesverloop. Zo ontnem je kansen van ontelbaar veel leerlingen om een paar leerlingen die buiten het gareel willen lopen er toch terug in proberen te krijgen. Soms moet ik zoveel tijd in een 'ettertje' steken, dat ik te weinig tijd over heb om de minder begaafde leerlingen een extra stimulans te geven of om de sterkere leerlingen een extra uitdaging te geven. De oplossing voor onschoolbaren ligt overigens niet enkel op school, maar ook ... bij de ouders.

Sven De Voeght (via Facebook)

GEEN LERARENKAART

→ Ik heb het januarinummer van Klasse niet ontvangen en dus ook geen nieuwe lerarenkaart. Raar, want de vorige edities had ik wel ontvangen en ondertussen is er niets veranderd. Misschien ergens verloren gegaan?

Stijn Auwers

→ Mijn lerarenkaart is niet toegekomen met de post. Wij hebben nog problemen gehad en ik heb ook een klacht ingediend bij de post. Maar ondertussen heb ik wel geen lerarenkaart, wat ik heel spijtig vind. Kan u me hierbij helpen?

Myriam Baert

De lerarenkaart 2012 ging naar alle Vlaamse leraren als bijlage bij het januarinummer van Klasse. Ieder jaar gaat een klein percentage verloren. Kreeg jij je lerarenkaart niet? Surf naar www.lerarenkaart.be. Op de startpagina kan je tot 29 februari doorklikken naar het aanvraagformulier.

Word fan van Klasse op Facebook

Wil je op de hoogte blijven van het laatste nieuws over onderwijs en andere leuke aankondigingen? Kom het als eerste te weten op onze Facebookpagina! Een link vind je op www.klasse.be/leraren.

Wil je reageren op een artikel in Klasse? Dat kan, via e-mail naar redactie.leraren@klasse.be of op www.klasse.be/leraren. Vermeld altijd je naam en adres, ook als je je reactie liever anoniem ziet verschijnen. De redactie heeft het recht brieven in te korten en te redigeren.

AFGEVRAAGD

Als oud-leerlingen collega's worden

Heel wat pas afgestudeerde leraren gaan solliciteren in de school waar ze vroeger zelf op de schoolbanken zaten. Dat vermelden ze vaak als een troef in hun cv. In sommige scholen hebben oud-leerlingen een stapje voor. Anderen noemen dit inteelt. En hoe ver is de kerktoeren?

→ Ik geef nu zes jaar les in mijn oude school. Als beginnende leraar elektriciteit werd ik collega van een aantal van mijn eigen oud-leraren. Ik ben er zeker van dat dit mij als beginnende leraar een heel stuk vooruit heeft geholpen. Ik heb zelfs nog les gehad van mijn directeur en dit heeft nog nooit enig probleem opgeleverd. Bij ons op school werken er heel veel oud-leerlingen. **Blijkbaar is het een goede plaats om naar terug te keren.** (Geraldine H.)

→ Heel wat studenten blijven stage lopen in de buurt van hun kerktoeren. Ik vond dat steeds een verarming. Je geeft dikwijls les zoals je zelf onderwijs kreeg. Het verruimt je blik als je eens over het muurtje gaat kijken. Een leraar moet proeven van een ruime waaier aan visies, meningen, manieren van werken ... **Ook binnen een schoolteam is verschil in visie veeleer een verrijking.** Inteelt is ongezond. (Wilfried L.)

→ Ik werkte in een school en was daar stagebegeleider van een oud-leerling. **Het volgende jaar kreeg hij mijn job, dankzij de kerktoerenpolitiek van de school.** Nu heb ik mijn plaats gevonden buiten het onderwijs. (Inge)

→ Toen ik afstudeerde, wilde ik in mijn middelbare school gaan lesgeven. Ik was heel gelukkig toen ik deze kans kreeg en ben erg goed opgevangen door de collega's. Het is wel even wennen voor alle partijen, maar als je verplicht bent om samen te werken, ervaren je vroegere leraars snel dat je niet meer dat schooljongetje bent van weleer, maar evenwaardig bent aan hen. Enkel de ervaring ontbreekt nog. **Ik heb nooit het gevoel gehad dat ik me meer moest bewijzen.** Die warme, gemoedelijke en positieve sfeer van vroeger probeer ik nu ook over te brengen op mijn leerlingen. (Philip R.)

→ Het is wel makkelijk als je in je oude school aan het werk kan, maar voor de vitaliteit van de school is het beter dat er vers en vreemd bloed binnenkomt. **Te veel gelijkgezinden en gelijkgestemden zorgt enkel voor eentonigheid.** Een goede mix is het beste. (André V.)

→ Een van mijn collega's is een oud-leerling van de school waar ik schoolhoofd ben. Het was best grappig toen ze het team vervoegde. Ik herinner me haar nog als leerling. Nu maakt ze al enkele jaren deel uit van mijn (sterke!) team en maakt ze net als de hele ploeg, elke dag onze visie op onderwijs waar. **Het is vooral fijn om te zien hoe ze als oud-leerling de sterktes van de school, die zelf volop ervaren heeft, nu mee uitdraagt.** (Christophe V.)

Wil je zelf nog reageren op deze meningen? Dat kan. Discussieer mee op www.klasse.be/leraren. En antwoord meteen op de nieuwe vraag: "Mogen leerlingen 'u' aanspreken met de voornaam?"

A photograph of three children of different ethnicities smiling and looking up at the camera. They are in a dark, possibly underground, setting with stone walls. The child on the left is Black, the one in the middle is Asian, and the one on the right is white. They are all wearing jackets.

Wie is er bang voor de zwarte school?

- » Angst van 'witte' ouders voor 'zwarte' school is onterecht
 - » Vooral kansarmoede bepaalt schoolprestaties, niet de kleur van de klasgroep
 - » Leraren verwachten minder van kansarme en allochtone leerlingen
-

“Middenklasseouders kunnen op beide oren slapen. Hun kinderen presteren goed in elke school.” Dat zeggen Mieke Van Houtte (UGent) en Anneloes Vandenbroucke (KU Leuven). Samen met een aantal collega's deden ze onderzoek naar het verschil tussen ‘zwarte’ en ‘witte’ basisscholen. “De kleur van de klasgenootjes beïnvloedt de leerprestaties niet. Wel de sociaaleconomische achtergrond van de eigen ouders.”

Er zijn ‘witte’ en ‘zwarte’ buurten, dus ook ‘witte’ en ‘zwarte’ scholen. Logisch?

Van Houtte en Vandenbroucke: “Het klopt dat kansarme en etnische groepen ongelijk verspreid zijn over buurten en daarom ook over scholen. Maar gemiddeld genomen is de concentratie van kansarme en allochtone leerlingen – beide kenmerken vallen vaak samen – in ‘zwarte’ basisscholen groter dan je zou verwachten als je de buurt bekijkt. Hoe rijker de ouders – autochtoon of allochtoon – hoe groter de kans dat ze een ‘zwarte’ school mijden.”

Kunnen ‘zwarte’ scholen wel kwaliteit bieden?

Van Houtte en Vandenbroucke: “We lieten 2800 leerlingen een wiskunde-toets afleggen. Hoe ze presteerden, hing vooral af van hun eigen sociaaleconomische en etnische afkomst. Rijke leerlingen presteren veel beter dan arme leerlingen, witte leerlingen presteren iets beter dan zwarte leerlingen. Bijgevolg doen leerlingen in scholen met een hogere concentratie van kansarme en allochtone leerlingen het gemiddeld min-

der goed. Maar de samenstelling van de groep doet er nauwelijks toe. Je eigen situatie is bepalend.”

Een middenklassekind haalt dus niet minder punten in een concentratieschool?

Van Houtte en Vandenbroucke: “Welke leerlingen er in een school zitten, heeft een heel beperkte invloed. Vooral de concentratie van kansarmoede kan de gemiddelde prestaties naar beneden trekken. De kinderen van middenklasseouders presteren in elke school goed. Een concentratie van kansarme leerlingen is vooral een probleem voor die leerlingen zelf. De concentratie van allochtone leerlingen doet er gemiddeld genomen niet toe. Het onderscheid is wel kunstmatig: in de praktijk blijken scholen met veel kansarme leerlingen ook vooral scholen te zijn met veel allochtone leerlingen. Maar het sociaaleconomische profiel is veel doorslaggevend dan de etnische samenstelling. Toch maken ouders vooral van de ‘kleur’ van de school een probleem. Maar je hebt zowel ‘zwarte’ scholen die uitstekende scores als ‘witte’ scholen die slecht presteren en omgekeerd.”

Waarom presteert de ene ‘zwarte’ school beter dan de andere?

Van Houtte en Vandenbroucke: “In scholen met veel kansarme en allochtone kinderen verwachten de school en de leraren vaak minder van hun leerlingen. Daardoor denken die leerlingen dat ze het toch niet ver gaan brengen. Bovendien onderwaarden scholen vaak de sociaal-culturele bagage van de leerlingen. Ze beschouwen het zelden als een meerwaarde dat hun allochtone leerlingen meertalig zijn. Dat zorgt ervoor dat die leerlingen effectief slechter presteren op school.”

Bieden gemengde scholen voordelen?

Van Houtte en Vandenbroucke: “De school is een van de enige plekken waar autochtone en allochtone leerlingen vriendjes kunnen maken. De sociologische wet ‘soort zoekt soort’ speelt natuurlijk ook. Maar ze worden zich alleszins bewust van elkaar. Autochtone leerlingen worden niet meer of minder gepest in scholen met meer allochtonen. Sterker nog, de zelfwaardering van autochtone leerlingen stijgt als er meer al-

“‘Witte’ leerlingen spelen altijd een thuismatch in een ‘zwarte’ school”

Mieke Van Houtte (UGent) en Anneloes Vandenbroucke (KU Leuven)

lochtone leerlingen zijn op school. Dat heeft te maken met ‘sociale vergelijking’. De maatschappij waardeert autochtonen meer dan allochtonen en die visie nemen leerlingen mee naar school. Bovendien, hoe ‘zwart’ het publiek van de school ook mag zijn, de leraren zijn over het algemeen autochtoon en de voertaal is er Nederlands. Kortom, naar welke school autochtone leerlingen ook gaan, ze spelen altijd een thuismatch.”

In Vlaanderen gaan er stemmen op om – net als in Nederland – het gevecht tegen concentratiescholen op te geven. Een goed idee?

Van Houtte en Vandenbroucke: “Als je denkt in schoolprestaties, moet je niet streven naar ‘desegregatie’. Concentratiescholen presteren vaak zeer goed. Maar als je een vriendelijkere samenleving wilt waar iedereen met iedereen kan omgaan, zijn gemengde scholen wel een goed idee. Ongeveer zeven op de tien ouders die deelnamen aan het onderzoek vinden dat de overheid moet zorgen voor meer gemengde scholen. Tegen hen zeggen we: ‘Vergeet je angst voor een zwarte school. Hij is niet terecht.’” →

Hoe beïnvloedt schoolsegregatie de prestaties van leerlingen?

HOE HOGER HET PERCENTAGE KANSARME LEERLINGEN

HOE LAGER DE VERWACHTINGEN VAN DE LERAAR

HOE ZINLOZER LEERLINGEN SCHOOL VINDEN

HOE SLECHTER ZE PRESTEREN

Tijdens de conferentie ‘Segregatie in het basisonderwijs: geen zwart-witverhaal’ stellen de onderzoekers hun resultaten uitgebreid voor. De conferentie vindt plaats op 17 februari 2012 om 13.30 u. in Leuven. Schrijf je in via www.hiva.be. Deelnemen kost 18 euro. Het gelijknamige boek met de onderzoeksresultaten (verschijnt in februari bij Garant) is inbegrepen.

Het onderzoek ‘Segregatie in het basisonderwijs’ werd uitgevoerd door CuDOS UGent, HIVA KU Leuven en CEMIS Universiteit Antwerpen en gefinancierd door het FWO.

"De leraar maakt het verschil"

"Met onze uitstekende leerprestaties overhalen we autochtone ouders. Dat we geen goed onderwijs bieden, wil ik niet horen", zegt Jan Van der Linden, directeur van gemeentelijke basisschool De Evenaar in Antwerpen. Hij slaagde erin om in vijf jaar tijd van zijn 'zwarte' school een 'gemengde' school te maken én de leerprestaties op te krikken.

Een 'zwarte' school 'gemengd' maken, hoe begin je eraan?

Jan Van Der Linden: "In 2007 zat er één Vlaams kindje op honderdvijftig leerlingen in de kleuterschool. 'We zijn heel tevreden over de school, maar hij gaat hier niet naar het eerste leerjaar', zegden de ouders. Er schreven zich ook geen autochtone leerlingen meer in, hoewel de buurt steeds gemengder werd. Welgestelde en hoogopgeleide autochtone tweeverdieners kochten de herenhuisen in de buurt op en stilaan evolueerde ook de middenstand. Maar de school evolueerde niet mee. De 'oude Belgen' brachten hun kroost in een bakfiets naar het Zuid of in een terreinwagen naar Schoten of Brasschaat. Als eerste stap heb ik twee 'bakfietsouders' aangesproken en gevraagd waarom onze school

geen optie was. 'Ik ga hier niet met mijn wit kindje tussen allemaal zwarte kindjes staan' was het antwoord. Toen zijn we met 'School in Zicht' (zie kaderstuk) in contact gekomen. Zij deelden onze bekommernis."

Waarom moet een school de buurt weerspiegelen?

Jan Van Der Linden: "Kinderen moeten een netwerk creëren. Kinderen die burens zijn, moeten vriendjes worden, hun ouders moeten elkaar leren kennen. Daarom streven we naar een meer gemengde school. Kinderen maken geen onderscheid op basis van huidskleur. Ze gaan wel nog niet bij elkaar spelen op woensdagnamiddag. Het gebeurt, maar het is een traag proces. Allochtone kinderen worden soms wel gevraagd op verjaardagsfeestjes, maar meestal gaan ze niet. De ouders hebben schrik dat ze moeten 'terugvragen'. Allochtone gezinnen hangen heel erg aan elkaar en ze hebben veel familie. De kinderen moeten niet buiten de eigen familie gaan om speelkameraadjes te hebben. Die integratie buiten de school vraagt nog tijd."

Stellen autochtone ouders andere eisen dan allochtone ouders?

Jan Van Der Linden: "Onze blanke ouders zijn mondig, hoogopgeleid en sommige hebben zelfs een pedagogisch diploma. Het zijn sowieso mensen die bewuste keuzes maken. Je moet je dus

meer verantwoorden. In het begin was dat best wel slikken. Vroeger splitsen we tweelingen bijvoorbeeld altijd op. Niemand stelde dat in vraag, tot een autochtone moeder haar tweeling in dezelfde klas wou zetten. Ze onderbouwde haar mening met allerlei wetenschappelijk onderzoek. Op basis daarvan heeft de school haar visie bijgesteld. Dat houdt ons alert, er is niets ergers dan gewoonte. De allochtone ouders uit deze buurt stellen meestal weinig vragen over onderwijs, alhoewel dat stilaan verandert. Op de eerste infoavond met autochtone ouders kwam er al een vraag over het doorlichtingsverslag. Ze vroegen ook om de partituren van de aangeleerde liedjes mee te geven. De gemiddelde allochtone ouder stelt zulke vragen niet. We organiseerden vroeger ook geen grootouderfeest. Allochtone kinderen hebben hier geen grootouders of ze spreken geen Nederlands. Dit jaar was er wel een grootouderfeest met 125 aanwezigen."

Varen de kinderen wel bij gemengde klassen?

Jan Van Der Linden: "Vroeger werd in de eerste twee kleuterklassen weinig gesproken. Nu is een derde van de kinderen in die klassen Nederlandstalig. Als zo'n kind aan de zandbak drie keer een molentje vraagt aan een allochtoon klasgenootje, dan leert dat kind een woord bij. Zo gaat het taalniveau naar

“Ieder kind is leerbaar”

Jan Van Der Linden, directeur De Evenaar

boven. Als de lerares vraagt om foto's van dieren mee te brengen, doen in het begin alleen de autochtone kinderen dat. Maar na een paar keer brengen toch ook allochtone kindjes prenten mee. Ook de 'rijke' wereld van autochtone kinderen speelt een rol. Als de leraar vraagt: 'Wat heb je dit weekend gedaan?' vertellen de autochtone kinderen dat ze naar het museum zijn geweest of gaan paardrijden. Zo komt de fantasie van alle kinderen op gang en verrijkt hun taal. De autochtone kinderen hebben in de kleuterklas een voortrekkersrol. In de lagere school vermindert dat, capaciteiten en intelligentie worden belangrijker.”

Zwak of sterk. In welke categorie past jullie school?

Jan Van Der Linden: ‘Deze buurt is een doorgangswijk voor allochtonen. Enkel de allerzwaksten blijven hier wonen. Schoolse prestaties komen bij hen niet op de eerste plaats. Vijf jaar geleden gingen onze leerprestaties erg achteruit. Het personeel begon zich vragen te stellen en ook de allochtone middenklasse trok weg uit onze school. Ik wilde een ommekeer teweegbrengen: op korte

termijn door intern actie te ondernemen en op middellange termijn met de hulp van ‘School in Zicht’. Op dat moment hebben we een ‘klik’ gemaakt: de leraren stonden achter het project en ouders wilden een school in de buurt. Het eerste jaar zaten er twintig autochtone kinderen in de instapklas. Nu laten we veertig procent van onze plaatsen invullen door kinderen die niet kansarm zijn. Na tien jaar willen we in elk leerjaar een derde autochtone kinderen hebben.”

Zijn ook de leerprestaties verbeterd?

Jan Van Der Linden: “Een student toonde in zijn masterproef aan dat er in onze school geen relatie meer is tussen kansarmoede en schoolprestaties. Dat komt omdat we onze volledige werking in vraag hebben gesteld. We hebben het leerproces – vooral bij de leraren – geanalyseerd. Waar zijn we sterk in? Waar zijn we zwak in? We hebben alles gemeten. Waar we slecht presteerden, hebben we acties ondernomen. Uiteindelijk past elk bedrijf dezelfde filosofie toe. Alle kinderen zijn ‘leerbaar’, alleen hun rugzakje is anders. De leraar maakt het verschil en moet ervoor gaan. In 2007 scoorde onze school heel slecht op de toetsen van het gemeentelijk en stedelijk onderwijs, ook ten opzichte van scholen met een vergelijkbaar publiek. We dachten dat we zwak waren voor taal, maar we scoorden erg slecht voor rekenen. Daar hebben we sterk op ingezet. In 2011 haalde onze school het Vlaamse gemiddelde op die toetsen. Dat is een ongelooflijke prestatie, vooral omdat Nederlands de eerste taal van onze leerlingen niet is. Die resultaten geven iedereen een goed gevoel: leraren, ouders, directie. Dat heeft een positief effect op de kinderen.”

School in Zicht: naar echte buurtscholen

‘School in Zicht’ wil van scholen weer echte buurtscholen maken die hun wijk weerspiegelen. Dat doet ze door autochtone ouders uit een bepaalde wijk samen te brengen. Op infoavonden worden ouders geïnformeerd over de scholen in hun buurt. Tijdens openschooldagen bezoeken ze samen de scholen. Daarna brengt School in Zicht hen terug samen op een ‘terugkomavond’ waar ouders hun voorkeuren naast elkaar leggen. Weten dat ze niet het enige gezin zijn, helpt om voor een buurtschool te kiezen. School in Zicht vzw werkt met overheidssteun en is actief in Antwerpen, Gent, Genk, Lokeren en Sint-Jans-Molenbeek.

www.schoolinzicht.be

Ombudsdiensten voor scholen

Kinderrechtencommissaris Bruno Vanobbergen wil regionale ombudsdiensten waar leerlingen kunnen klagen over straffen op school of schending van hun privacy.

Een leerling die zijn boekentas moet laten doorzoeken of iemand die een tijdje van school gestuurd wordt zonder verweer. Voor die leerlingen wil het Vlaams Kinderrechtencommissariaat een ombudsdienst. “Voor de grote kwesties, zoals examenresultaten, zijn er beroepsinstanties”, zegt Vanobbergen. “Voor de kleine akkefietjes is er niets. Leerlingen en ouders komen vaak bij het Kinderrechtencommissariaat terecht omdat ze niet goed weten waarnaartoe. Wij kunnen onmogelijk overal gaan bemiddelen.” Ombudsdiensten kunnen een oplossing zijn. “Een ombudsman per school is niet haalbaar, maar per regio moet wel lukken. De dienst moet voldoende afstand van de school hebben, maar voor leerlingen en ouders moet hij voldoende nabij zijn.”

6916

Ieraren, directeurs ... meldde in 2010 een arbeidsongeval aan het ministerie van Onderwijs en Vorming. Dat is een stijging met 5 procent ten opzichte van het jaar ervoor. Vooral de sneeuw en het winterweer begin en eind 2010 waren de boosdoeners. In 62 gevallen was agressie door leerlingen de oorzaak, in 6 gevallen agressie door ouders of familie.

© iStock

School start te vroeg

Bijna de helft van de Vlaamse jongeren tussen vijftien en achttien kampt met een chronisch slaapttekort. Dat komt omdat jongeren veel slaap nodig hebben (8 à 9 uur per nacht), maar pas laat op de avond in slaap vallen. Daar kunnen ze weinig aan doen: adolescenten blijken van nature hun slaapritme te verlaten.

Helaas blijft de wekker tijdens de schoolweek even vroeg afgaan. Daardoor zitten veel jongeren slaperig in de klas. Onder slaapexperts gaan steeds meer stemmen op om de schooluren voor tieners te verlaten, zodat ze nauwer aansluiten bij hun biologische ritme. Experimenten in de Verenigde Staten gaven alvast goede resultaten: de scholieren sliepen meer, zaten rustiger en alerter in de klas en hadden minder last van stress, meldt het wetenschappelijk maandblad Eos.

Eerst spelen, dan huiswerk maken

Kinderen die veel bewegen, presteren beter op school. Dat heeft een grootschalige Nederlandse studie bewezen. Eerst huiswerk en dan buiten spelen? “Omgekeerd is beter”, zegt onderzoekster Amika Singh van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Wie veel beweegt, scoort beter op school. Dat besluit trekt de Nederlandse onderzoekster Singh op basis van de onderzoeksresultaten van veertien internationale studies. Ze geeft verschillende verklaringen. “Op school zit je in een groep en moet je leren omgaan met regels. Kinderen die na schooltijd in een club sporten, zijn gewoon om in een team te functioneren en rekening te houden

met een reglement.” Maar ook wie elke dag naar school fietst of op de speelplaats ravot in plaats van op een bankje te zitten, scoort positief. “Beweging bevordert de bloedsomloop en zorgt er op die manier voor dat meer zuurstof naar de hersenen gaat. Er is ook een hormonale impact: als je sport komen er endorfines vrij en die zorgen ervoor dat je minder last hebt van stress”, zegt Singh.

© iStock

Student zkt. stagemeester

“Ik heb nog nooit een man zien lesgeven”, zegt Glenn Present, derdejaars lerarenopleiding basisonderwijs aan de Karel de Grote-Hogeschool. “Maar als ik met een mannelijke leraar op de speelplaats sta, merk ik toch een stijlverschil. Ze zijn wat strenger en houden meer afstand. Ze gebruiken ook andere technieken om de leerlingen onder controle te krijgen.” Hij zou graag stage lopen bij een meester, maar dat blijkt niet evident. “Ik heb al vier keer stage gedaan, allemaal bij vrouwen. Het is sowieso moeilijk om een plaats te vinden, dus kan je ook niet verwachten dat scholen je bij een man plaatsen.” Ook zijn volgende stage zal bij een juf zijn. Dat hij snel een job zal vinden, is voor Glenn evident: “In het onderwijs is er een grote werkzekerheid voor mannen. Ik heb toch al vaak gehoord dat scholen je als man snel aannemen.”

Kan je Glenn aan een stageplek helpen? Mail naar glenn.present@student.kdg.be.

2012
HET JAAR
VAN DE MAN

Klasse riep 2012 uit tot ‘Het Jaar van de Man’. Elke maand zetten we hier één actie in de kijker om meer mannen in het onderwijs te krijgen. Doe je mee met je school? Klasse belooft tien projecten met elk 250 euro. Stuur je idee naar redactie.leraren@klasse.be (onderwerp ‘Jaar van de Man’).

ZOGEZEGD

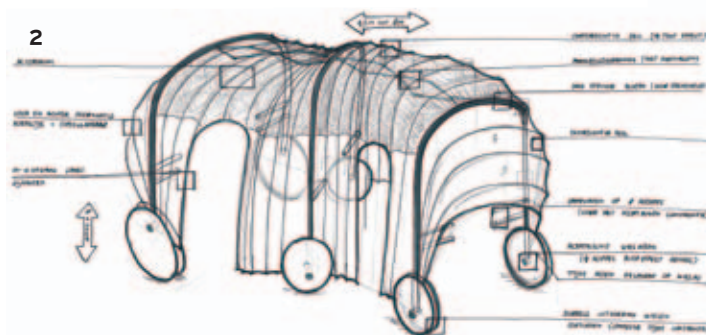
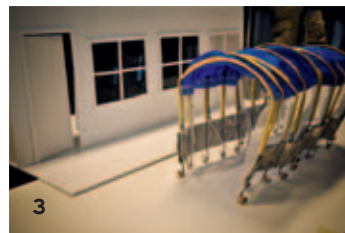
“De geschiedenis verander je niet met schoolboeken”

De Chileense ex-president Eduardo Frei reageert woedend omdat de regering het woord ‘dictatuur’ in de geschiedenisboeken van de lagere school zal schrappen. Het schrikbewind van generaal Pinochet (1973-1990) heet er vanaf nu ‘militair regime’.

Kloof allochtone en autochtone leerlingen verkleint

Allochtone leerlingen hadden in 2009 gemiddeld twee jaar schoolse achterstand. In 2000 was dat nog drie jaar. Dat blijkt uit het internationale Pisa-onderzoek (*Programme for International Student Assessment*).

Vlaamse tieners doen het traditioneel prima in de internationale Pisa-vergelijking. Maar de kinderen van allochtone families (eerste en tweede generatie) presteren aanzienlijk minder goed. Uit een vergelijking van de Pisa-resultaten van 2000 en 2009 voor leesvaardigheid blijkt dat het scoreverschil tussen beide leerlingengroepen met veertig punten is verkleind. Dat komt overeen met een jaar achterstand. Kinderen van migranten van de eerste generatie blijven bovendien niet meer steken op de ‘bodemscore’ voor competenties. Desondanks blijft in Vlaanderen de kloof tussen autochtone leerlingen en allochtone leerlingen van de tweede generatie het grootst van de hele wereld. →

Droog onder de tentenparaplu

Als het in Oostduinkerke regent, juichen de leerlingen van de Gemeentelijke Basisschool. Dankzij MyMachine kunnen ze voortaan met z'n allen droog de speelplaats over. Het oorspronkelijk West-Vlaamse initiatief rolt dit schooljaar uit in heel Vlaanderen.

Het concept achter MyMachine? “Kinderen uit het lager onderwijs bedenken een idee dat als ontwerp wordt uitgewerkt door hogeschoolstudenten om ten slotte te worden gerealiseerd door leerlingen uit het technisch secundair onderwijs”, vertelt projectcoördinator Aagje Beirens. Zo waren de leerlingen van het zesde leerjaar in de Gemeentelijke Basisschool Oostduinkerke het beu om bij regenweer telkens kletsnat in hun containerklas aan te komen. Ze droomden van een gigantische tentenparaplu om met z'n allen onder te schuilen. Derdejaarsstudenten Industrieel Ontwerpen van de Hogeschool West-Vlaanderen werkten een prototype uit. Leerlingen van het zesde jaar Lassen (bso) van VTI Veurne bouwden de machine. “De hogeschoolstudenten brainstormden eerst op de lagere school en kwamen daarna met hun schetsen naar ons”, legt technisch adviseur André Delanghe van het VTI uit. “We maakten een soort tunnel, maar de stof die eroverheen moest, hadden we niet. Dus klopten we aan bij de richting Mode en Kleding van de naburige school. Ook van de partnerbedrijven van MyMachine kregen we materiaal. Het project slokte veel tijd op, maar voor onze leerlingen betekende het erg veel. Ze leerden samenwerken en voor de leerlingen van de basisschool waren zij de ‘leermeesters’.”

- 1 De leerlingen van de lagere school bedenken en tekenen de ‘tentenparaplu’.
- 2 Hogeschoolstudenten werken het idee conceptueel en technisch verder uit zodat de zesdejaars Lassen ermee aan de slag kunnen.
- 3 Een maquette maakt de droom concreet.
- 4 Leerlingen testen de gigantische tentenparaplu uit op de slottentoonstelling van MyMachine.

www.mymachine.be

Naar een eenheidsvak levensbeschouwing?

ja

Vanaf 1 september 2014 zullen leerlingen van de derde graad in het GO! niet meer naast elkaar maar samen over levensbeschouwingen leren. Volgens Luc De Man, hoofd van de pedagogische begeleidingsdienst, leert het vak jongeren om hun eigen keuzes te maken.

“De verzuilde samenleving waarin katholieken en vrijzinnigen tegenover elkaar stonden, ligt ver achter ons. We leven in zo’n diverse maatschappij dat het niet meer zinvol is om jongeren hun hele schoolcarrière in aparte levensbeschouwelijke klassen les te geven. We moeten met elkaar leren samenleven. De basis wordt in het basisonderwijs en de eerste twee graden van het secundair gelegd. Vanuit hun levensbeschouwing praten leerlingen er over waarden, religie en ethiek. Maar om constructief en assertief met elkaar in dialoog te gaan, moeten ze ook de waarden van de andere leren kennen. Die interculturele en ethische competenties aanleren is een basisopdracht van onderwijs.

Een jongere kan zich bovendien pas ten volle ontplooiën als hij eigen keuzes leert maken. Een brede kennis en erkenning van de diverse levensbeschouwingen is dus cruciaal. Momenteel bepalen doorgaans de ouders in de lagere school welke levensbeschouwing hun kind zal volgen. Later komt daar de invloed van vrienden, internet, games ... bij. Van een eigen keuze is dan vaak geen sprake, terwijl dat net een belangrijk onderdeel is van persoonlijkheidsvorming. Een algemeen vak over alle levensbeschouwingen vormt de leerling om op 18-jarige leeftijd zelfstandig zijn levensbeschouwing te kiezen én te motiveren.”

“Aparte godsdienstklassen zijn geen afspiegeling van de diverse samenleving,,

nee

Maxime De Winne, leraar niet-confessionele zedenleer, is tegen het plan. Hij vreest voor een oppervlakkig, steriel vak waarin dialoog onmogelijk wordt.

“Omdat je rekening moet houden met godsdienstige gevoeligheden kan je zo’n eenheidsvak alleen maar steriel theoretisch invullen met leerstof waar niemand zich aan stoort. Probeer het in een diverse klas maar eens te hebben over ‘bijbelkritiek’ uit het leerplan niet-confessionele zedenleer. Elk gesprek vervalt snel in een welles-nietesdiscussie.”

“De rol van de leraar is bovendien vaag, want hij moet neutraal blijven. Kan hij het dan nog wel over morele dilemma’s hebben? Kan hij het thema abortus bespreken zonder heel gelovige ouders tegen de borst te stoten? Mag hij verwijzen naar mensenrechten als het gaat over een godsdienstig standpunt als uithuwelijking? Mag hij wetenschappelijk onderzoek aanhalen als dat indruist tegen de overtuiging van velen? Je loopt het gevaar dat je de dialoog net beperkt om geen relletjes uit te lokken.”

“Zinnvoller is dat de leraren van de levensbeschouwelijke vakken regelmatig samen thema’s uitwerken. Over ‘levensbeëindiging’ bijvoorbeeld kan je in een diverse groep diepgaande gesprekken voeren. Maar laat elke jongere zijn eigen referentiekader behouden en laat de levensbeschouwelijke leraren als coaches optreden. Verwachten dat leerlingen op hun zestiende hun levensbeschouwing achter zich kunnen laten om in dialoog te gaan, is absurd.”

“Je creëert een welles-nietesdiscussie in plaats van een dialoog,,

➤ Wat vind jij? Mail je reactie naar redactie.leraren@klasse.be of post je reactie onder het artikel op www.klasse.be/leraren.

— Inclusief onderwijs —

“Kinderen zomaar weigeren, gaat niet meer”

Een leerling met een beperking bij jou in de klas? Meestal vraagt het een extra inspanning. Maar het is haalbaar. Dat bewijzen Laura (9), Lise (12) en zorgcoördinator Ann elke dag.

Laura (9) heeft het syndroom van Down. Al van in de kleuterklas volgt ze inclusief onderwijs. Ze zit nu in het derde leerjaar in basisschool ‘De Ster’ in Poperinge. “Laura kan het best meedraaien in de maatschappij als ze met haar beperkingen leert omgaan en dat leert ze in het gewoon onderwijs”, vindt haar vader Hugo Vandenbergh.

“Geen enkele school durfde het aan om Laura in te schrijven. Onze zoektocht heeft bijna een jaar geduurd. Elke ‘nee’ deed ons even twijfelen maar we probeerden het telkens opnieuw, altijd een beetje verder van huis weg. Basisschool ‘De Ster’ was een van onze laatste scholen. Elke leraar van de school heeft inspraak gehad in de beslissing om Laura in te schrijven. We voelden ons er meteen goed.”

“We willen dat Laura genoeg uitdaging krijgt. In het buitengewoon onderwijs zou ze in type 2 zitten. Het aanbod zou er gericht zijn op zelfredzaamheid en sociale vaardigheden: zichzelf verzorgen, naar de winkel gaan ... Dat willen we Laura zelf leren. Op school moet ze andere dingen leren. Je kan je afvragen waarom Laura het verschil moet kennen tussen een scherpe en een stompe hoek maar het is iets visueel en ze pikt het op. De eindtermen hoeft ze niet te halen.”

“We bouwen verder op wat Laura wel kan en laten los wat te moeilijk is. Laura krijgt op haar eigen tempo alle leerstof mee. Met de nodige hulpmiddelen kan ze volgen in de klas. Dictée bijvoorbeeld is, vanwege Laura’s motoriek, moeilijk. Daarom legde ze in het eerste leerjaar de woorden met de letters uit de letterdoos. In de toekomst zal ze overschakelen op een computer. Voor begrijpend lezen kreeg Laura vorig jaar op voorhand de tekst mee naar huis zodat ze in de klas sneller kon volgen.”

“Laura heeft haar eigen minimeester. Bijna dagelijks krijgt ze ondersteuning van de ION-begeleider of een stagiaire. Op momenten zonder extra ondersteuning is een klasgenoot Laura’s minimeester. Die zorgt er bijvoorbeeld voor dat Laura het juiste boek op de bank heeft of helpt haar mee naar de speelplaats. Laura wordt helemaal aanvaard door haar klasgenoten. Ze ziet

zichzelf niet als ‘anders’, net omdat ze op haar eigen manier gewoon meedoet in de klas. Voor Laura en haar klasgenoten is dit normaal.”

“Aan het middelbaar denken we nog niet. We zijn blij met de keuze die we gemaakt hebben en hopen dat Laura nog lang in het gewoon onderwijs kan meedraaien. Mama kijkt soms al verder

en dat begrijp ik. Ik maak me doorgaans pas zorgen als de zorgen er zijn.” →

Lukas (12) heeft een zware fysieke beperking. Hoe helpt inclusiejuf Greet hem in de klas? Bekijk het filmpje in de reeks ‘proeftuinen’ op www.tvklasse.be.

© Karlijn Van Gaele

**“De eindtermen
hoeft ze niet te halen”**

Hugo Vandenberghe, papa van Laura

Lieze (12) zit in een rolstoel en heeft moeite met fijne motoriek. Daarnaast heeft ze ook CVI, een stoornis in de hersenen waardoor ze visuele prikkels niet juist verwerken. In september startte ze met succes in het eerste middelbaar in het Annunciata-instituut in Veurne. “Eigenlijk ben ik gewoon zoals alle andere kinderen. Behalve dat ik in een rolstoel zit en op school met de laptop werk.”

Steeds meer gon-leerlingen

Leerlingen met een beperking die naar een gewone school gaan, kunnen extra ondersteuning krijgen via het geïntegreerd onderwijs (gon). Daarbij begeleidt een leraar uit het buitengewoon onderwijs, de gon-begeleider, de leerling een tot vier uren per week op school. Zo zijn ze in staat om aan dezelfde vereisten te voldoen als de andere kinderen in hun klas. Hoeveel uren en schooljaren een leerling begeleiding krijgt, hangt af van de aard en ernst van de beperking. **Vijftien jaar geleden kregen nog maar 1000 leerlingen gon-begeleiding. Vorig schooljaar waren het er al ruim 13 000.** Twee derde van de gon-middelen gaat naar leerlingen met een autismespectrumstoornis (ASS).

93 kinderen met een matige of ernstige verstandelijke beperking volgden vorig schooljaar inclusief onderwijs (ION), de meerderheid in het basisonderwijs. Net zoals in het gon volgen ze les in een gewone school, met ondersteuning vanuit het buitengewoon onderwijs. Maar in tegenstelling tot gon-leerlingen volgen ze een individueel traject op maat. Ze moeten niet dezelfde doelstellingen behalen als hun klasgenoten. Het aantal leerlingen dat voor ION in aanmerking komt, is beperkt tot honderd. Sommige scholen organiseren ION zonder extra ondersteuning maar met de steun van vrijwilligers.

“Ik heb altijd in een gewone school gezeten. Toch vond ik de overstap naar het eerste middelbaar erg spannend, omdat ik niemand kende in mijn nieuwe klas. Ik was benieuwd hoe mijn nieuwe klasgenoten zouden reageren op iemand in een rolstoel. Maar dat viel goed mee. Ik had snel nieuwe vrienden.”

“Lichamelijke en plastische opvoeding en techniek volg ik helemaal niet omdat ik er door mijn beperking niet kan aan meedoen. Voor die vakken krijg ik een vervangopdracht. Dan komt mijn kinesist naar de school voor mijn therapie en krijg ik gon-begeleiding. De school heeft dat heel goed geregeld.”

“Vroeger wilde ik kleuterjuf worden. Doordat ik in een rolstoel zit, kan dat jammer genoeg niet. Nu wil ik graag vertaler-tolk worden. Daarom volg ik Handel. Mijn favoriete vak is Frans. Ik ben ervan overtuigd dat ik mijn droom kan waarmaken. Op mijn kerstrapport had ik 83 procent.”

“Ik heb een persoonlijke assistent die mij thuis en op school helpt. Mijn ouders beschikken daarvoor over een persoonlijke-assistentiebudget. Mijn assistente Katrien vergezelt mij bijna altijd op school. Zonder haar is het wellicht onmogelijk om les te volgen op een gewone school. Door mijn beperking kan ik sommige dingen niet zelf. Katrien helpt mij bij heel wat praktische zaken.”

“Ik heb moeite met fijne motoriek. Schrijven kan ik bijvoorbeeld niet. Daarom werk ik met de laptop in de klas. Als ik even niet meer kan volgen, neemt Katrien het over. Ook overzicht houden op een blad of een kaart zijn moeilijk voor mij. Dat komt doordat ik CVI heb. Mijn leraren houden daar rekening mee. Zo heb ik voor aardrijkskunde een aangepaste atlas en mag ik mijn examen meetkunde mondeling toelichten.”

© Lieve Van Asche

Ann Vanhoutteghem is (zorg)coördinator van de tweede graad van het Heilig-Hartinstituut in Heverlee. De school telt ongeveer 2600 leerlingen. 48 daarvan zijn gon-leerlingen. De meesten hebben een autismespectrumstoornis (ASS), anderen hebben een gehoorstoornis of een motorische beperking.

© Lieve Van Assche

“Onze aanpak kan van leerling tot leerling verschillen. Daarom houden we eind augustus een portretklassenraad. De gon-begeleider overloopt dan de specifieke kenmerken en noden van de leerling. Soms zijn de ouders van de leerling daarbij aanwezig. gon-leerlingen begeleiden is in de eerste plaats een taak van de klastitularissen. Zij volgen de gemaakte afspraken met de gon-begeleiders en de leerlingen nauw op. Maar ook vakleraren bieden ondersteuning waar nodig.”

“In onze school zijn er een aantal zorgmaatregelen, waarvan ook leerlingen met ASS gebruik kunnen maken. Zo hebben ze vaak moeite om hun examen planmatig aan te pakken. Daarom plakken we een stappenplan op hun bank met een lijstje richtlijnen om niet te blokkeren. Soms maken we ook gepersonaliseerde afspraken. Zo kan een leerling met ASS toelating krijgen om tijdens de pauze een rustige plek op te zoeken om de drukte van de speelplaats te mijden.”

“Meestal gaat het goed met onze gon-leerlingen. Ze ‘stromen’ gewoon mee. Er is erg veel goodwill bij de leraren. Maar soms is er ook weerstand, wanneer

de communicatie- en/of gedragsproblemen van de leerling zo complex zijn dat de draaglast voor de leraren of de klas te groot wordt. Sommige leraren vinden dat ze daardoor te weinig aandacht kunnen geven aan de ‘gewone’ leerlingen die soms ook extra aandacht nodig hebben. Daarom beperken wij het aantal gon-leerlingen per klas. Ook over de extra faciliteiten die ze genieten, zoals meer tijd om examens af te leggen, is er discussie.”

“Soms wil een leerling niet dat de klas weet dat hij of zij ASS heeft. Dat loopt goed als de klasgenoten aanvaarden dat die leerling zich wat raar gedraagt. Soms loopt het net daarom mis, want meestal krijgt de leerling meer hulp en begrip van klasgenoten als ze weten dat er iets aan de hand is. Toch vind ik dat de leerling het laatste woord heeft. Niet alle collega’s zijn het daarmee eens.”

“gon-begeleiding past perfect in het opvoedingsproject van onze school. We willen alle leerlingen een kans geven. We zijn niet alleen leraren, maar ook opvoeders, zeker in deze maatschappij. Ik geloof zelf in geïntegreerd onderwijs. Voor alle betrokken partijen betekent het een meerwaarde.”

✕

Inclusie: een recht voor iedereen

Scholen kunnen niet weigeren om een leerling in te schrijven. Dat is vastgelegd in het gelijke onderwijskansendecreet. Maar bij jongeren met een beperking kan de school dat wel. Ze moet daarvoor aantonen dat de aanpassingen die nodig zijn om het kind volwaardig te laten participeren aan het school- en klasgebeuren onredelijk zijn. In de praktijk zijn ouders en leerlingen met een handicap vaak afhankelijk zijn van de goodwill van de scholen die ook niet altijd de middelen hebben om onderwijs op maat te realiseren.

Maar daar komt verandering in. Volgens het Vlaamse gelijke kansen- en gelijkebehandelingsdecreet (2008) en het VN-verdrag over de rechten van personen met een handicap, dat in 2009 door België werd geratificeerd, is inclusief onderwijs een recht. Meer zelfs, het is het uitgangspunt voor de organisatie van het onderwijs. Het departement Onderwijs moet werk maken van de implementatie van het verdrag. Wat de concrete maatregelen zullen zijn, is nog niet duidelijk. Maar rekening houdend met de principes van het VN-Verdrag zullen scholen een weigering veel grondiger moeten motiveren.

Ondertussen nam het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs met maar liefst 50 procent toe in twintig jaar. Vorig schooljaar waren het er bijna 50.000. Dat is bijna 4,5 procent van alle leerlingen. We bengelen daarmee Europees en internationaal aan de staart van het peloton. In het buitenland zitten veel minder kinderen in het buitengewoon onderwijs.

— Stefan Perceval maakt theater met leerlingen uit het buso —

“Een pruik hoeft niet voor mij”

Wat is het grootste mirakel van deze wereld? En kan je je weerstand voor de dood, de liefde of het leven opzij zetten? Dat is de hamvraag in ‘De Zwarte Engel’, een theaterstuk dat acteur en regisseur Stefan Perceval samen met de leerlingen van Buso Zonneweelde in Lommel maakt. “Binnen onderwijs is er te weinig aandacht voor kunsteducatie naar bijzondere doelgroepen”, vindt hij. “Terwijl zij net heel veel nood hebben aan applaus.”

“Hoe zie ik mezelf? En hoe ziet de wereld mij?” Christiaan – snor in de dop, lood in de schoenen – vuurt de twee vragen wat onwennig af op zijn klasgenoten. Samen beelden ze hun dromen uit op de scène. De ene wil tennisser worden, de andere voetballer, een derde miljonair. Ze tonen fier hun toekomstbeeld: heldere blik, borst vooruit. Maar die dromen botsen vaak met de verwachtingen die anderen van hen hebben. Verlegen draait Christiaan zijn rug naar het publiek. “Als ik in de spiegel kijk, zie ik een achterlijke”, fluistert hij me in de pauze toe.

“De samenleving heeft veel vooroordelen over het beroeps- en het buitengewoon onderwijs. Dat tekent deze gasten”, zegt Stefan Perceval. Hij begeleidt hier al voor het tweede jaar op rij een theaterproject. “Ik schrijf dit stuk niet voor hen, maar samen met hen. Ik vraag wat hen bezighoudt, waar ze ’s nachts wakker van liggen, waar ze van dromen. Veel van deze leerlingen worden klaargestoomd om later in een beschutte werkplaats aan de slag te gaan. Daar ben ik het niet mee eens. Er zit een waardevolle mens in elke jongere. Die wil ik samen ontdekken.”

Dromer

Eerder maakte Perceval ‘Wij?’, met beroepsjongeren van het VTI in Kontich. Een wereld die hij goed kent, want hij komt zelf uit het beroeps. “‘Stefan is een dromer’, zei de mevrouw van het CLB in het laatste jaar van de lagere school. Daar ben je op een college niks mee, naar het schijnt. Dus moest ik iets met mijn handen gaan doen. Ik koos voor de hotelschool, een strakke hiërarchische opleiding. Ik heb dat graag gedaan, maar besloot op mijn achttiende toch mijn dromen te volgen en een andere weg in te slaan.”

Het werd een theateropleiding in de Studio Herman Teirlinck. “Een Fame Academy waar iedereen alles heel goed kon. Heel frustrerend. Gelukkig had ik in het beroeps wél geleerd om mijn mond open te trekken. Op mijn toelatingsexamen overtuigde ik de jury met mijn eigen levensverhaal. Maar in mijn eerste weken liep ik tegen een gigantische muur op. Alle boeken en theaterstukken waar medestudenten mee dweepten, kende ik niet. Hoe je groenten moet snijden, dat wel. Ik zag het niet meer zitten, wilde opgeven. Gelukkig hield wijlen Wannes Van de Velde me tegen. ‘Kijk niet naar de buitenkant. Wat achter het muurtje zit, dat telt.’ Dat probeer ik nu ook te doen met deze leerlingen: ik wil mee zoeken naar het potentieel in ieder van hen. Ik leer ze anticiperen, improviseren, vooruitkijken. Zo prikkel ik ook hun nieuwsgierigheid.”

Ik hou van u

Op het podium zwermen tien meisjes rond Robin. Ze fluisterden allemaal samen in zijn oor: ‘Ik hou van u’. Je ziet hem zweten, maar ontploffen doet hij pas na de repetitie. “Vind je dat vreemd? Zo veel aandacht, dat doet wat met zo’n jongen”, zegt Perceval. “Veel van deze jongeren krijgen hier pas voor de eerste keer applaus, een staande ovatie zelfs. Dat is een heel sterke motivator. Zeggen dat je iemand graag ziet, is voor veel jongeren moeilijker dan iemand uitmaken voor loser. Ik →

“Ik ben tegen schoolvoorstellingen”

leg hun uit dat ze daar niet bang van hoeven te zijn. Ze mogen hier medeleerlingen vastpakken, aanraken, aankijken. Bij veel mensen staat het verstand vaak in de weg van hun gevoel. Niet bij deze leerlingen. Zij hebben meer fantasie en emotionele bagage dan sommige professionele acteurs.”

Grote mond

Theater vraagt ook om discipline. Stilte. Concentratie. “Daar hebben deze jongens en meisjes het vaak moeilijk mee. Daarom laat ik ze bij de start van de voorstelling op één lijn staan. Ze mogen zich niet laten afleiden door de anderen of elkaar niet uitleiden. Dit is topsport. Ik pamp ze niet, maar maak wel duidelijk wat de regels van het spel zijn. Leraren schrikken daar soms van. Maar ik ben een theatermaker, geen psycholoog. Als leerlingen geen respect hebben voor elkaar, vliegen ze eruit. Ik kan er niet tegen als de sterken de zwakkeren kopje onder duwen. Dat botst met mijn rechtvaardigheidsgevoel.”

“Ooit nam ik een klas uit het buitengewoon onderwijs mee op sleeptouw naar het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen. De leraar had mij op voorhand gewaarschuwd. En ook het museum was er niet gerust op. De gids briefte mijn busoleerlingen uitgebreid over de regeltjes. Ondertussen zette een aso-klas uit een of ander college het hele museum op stelten. Ik toon mijn leerlingen een schilderij van Van Eyck. Zegt er eentje in de volgende zaal: ‘Zeg Stefan, die witte eiergezichtsjes, is dat ook Van Eyck?’ Dat hadden die kerels van het college niet gezien, hoor.”

Bezigheidstherapie

“Je kunt cultuur niet zomaar in de strot van jongeren rammen. Daarom ben ik ook tegen schoolvoorstellingen. Een kudde leerlingen zonder een degelijke inleiding of uitleg anderhalf uur in een donkere zaal droppen is geen cultuureducatie, maar bezigheids therapie. Kan je het leerlingen kwalijk nemen dat ze dan het kot afbreken of een fuck you-vinger opsteken naar de acteurs? Niemand heeft hun ooit uitgelegd hoe theater werkt. Erger nog: vaak zitten de leraren zelf op café tijdens de voorstelling. Eén keer ben ik ze daar zelf gaan opzoeken. ‘Het is

gedaan, je mag ze komen halen.’ Als ik leraren uitnodig naar de repetities, is dat niet om hun huiswerk te verbeteren. Ik wil dat ze anders leren kijken naar hun leerlingen. Maar bij veel leraren is het oordeel over leerling x of y op maandagochtend al gevormd. Dat is heel jammer.”

“Ik hoop dat cultuur op school binnen tien jaar niet langer iets is ‘voor na de uren’. Nu leggen veel leraren de lat gewoon te laag. Een workshop graffiti of hiphop boeit jongeren niet per se. Elke kunstenaar zou verplicht moeten worden om naar leerlingen te luisteren en samen met hen projecten op te zetten, vooral voor de meest kwetsbare doelgroepen. Waarom zou je vijftienjarigen in het tso niet kunnen uitleggen wat surrealisme is? Dat kennen ze soms beter dan de leraar zelf. Evenmin dient cultuur om de gefnuikte ambities van de leraar Frans te realiseren, die ooit Herbert Flack mét pruik in een stuk van Molière heeft gezien en nu koste wat het kost datzelfde stuk op school wil opvoeren met zijn favoriete leerling in de hoofdrol. Voor mij hoeven die pruik en die show niet. Ik vraag deze groep niet om hier een toneeltje voor mij te komen spelen. Ik wil dat ze zelf trots zijn op wat ze doen en hun eigen dromen verkennen. Niet de mijne.”

Hart

“Vorig jaar wilde een jongen in een andere school niet meespeelen. Hij had weinig vrienden, zat vaak alleen. Blijkbaar kreeg hij op internaat haast nooit bezoek, vertelden zijn leraren. ‘Wat wil je dan doen?’, vroeg ik hem. ‘Een hart lassen’, zei hij. Geen bank, geen stoel. Neen. Een hart. Hij heeft het gedaan, en het hart heeft de hele voorstelling op het podium gestaan. “‘Wat moet ik nu doen met dat hart, Stefan?’, vroeg hij mij na de première. Wel, met die vraag zal hij zijn hele leven bezig zijn. Gelukkig maar.”

✕

De leerlingen van Buso Zonneneelde uit Lommel brachten ‘De Zwarte Engel’ op de planken tijdens de jaarlijkse Dag van de Cultuureducatie, 24 januari jongstleden in de Singel in Antwerpen. CANON Cultuurcel ondersteunde dit project en liet het werkproces uitgebreid documenteren. Je kan Stefan Perceval en de leerlingen aan het werk zien op CANONs platform voor mediawijsheid: www.ingebeeld.be. Stefan zelf kan je volgen op zijn blog: stefanperceval.wordpress.com.

ROEI **LUIZEN** UIT OP SCHOOL

Luizen zijn parasieten met een voorliefde voor kinderhoofden. In elke school waart wel eens een luizenplaag en elk kind, hygiënisch of niet, loopt kans op een besmetting. Doorbreek het taboe en pak luizen meteen aan.

DRIE MISVERSTANDEN

“Luizen komen enkel voor bij kinderen die hun haar weinig wassen”

» **FOUT.** Een besmetting met luizen heeft niets te maken met persoonlijke hygiëne. Luizen hebben geen voorkeur voor slecht verzorgd of netjes gewassen haar en komen in alle lagen van de bevolking voor.

“Luizen springen en vliegen van hoofd naar hoofd”

» **FOUT.** Luizen kunnen enkel kruipen en lopen. Van

kinderhoofd wisselen kan dus enkel door direct en nauw contact tijdens het kleden, knuffelen of met elkaar spelen. Je kunt ook besmet raken door een muts of sjaal aan te doen van iemand met luizen.

“Luizen blijven leven op beddengoed, jassen en mutsen”

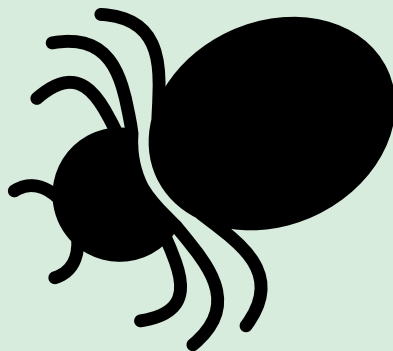
» **FOUT.** Luizen kunnen niet overleven zonder mensenbloed. Ze overleven wel één tot twee dagen zonder bloed, maar verzwakken heel snel.

6 tips

1. Stel een **team van ouders en/of leraren** samen dat regelmatig de hoofden controleert en preventieacties organiseert.
2. Geef ouders de mogelijkheid om **discreet** te melden dat hun kind met luizen zit. Hoe lager de drempel, hoe sneller ouders een besmetting zullen melden. Zo kan de school de luizenplaag misschien voor zijn.
3. Luizen gespot? **Vermijd het gemeenschappelijke gebruik** van een verkleedkoffer, mutsen, haarborstels, knuffels en kapstokken. Jassen hang je het best 15 cm uit elkaar.
4. Geef ouders een **meldingsbrief** mee waarop ze invullen of hun kind luizen heeft en wat ze doen om de beestjes te stoppen. Een voorbeeldbrief vind je op www.klasse.be/ga/luizen.
5. Leer ouders de **natkammethode** te gebruiken om luizen op te sporen en uit te roeien. Print de handleiding op www.klasse.be/ouders af in negen verschillende talen en geef ze mee.
6. **Blijf discreet en roddel niet.** Uit geen vermoedens over wie de aanstoker is, welke ouder niet voldoende meewerkt ... Roddels maken het taboe rond luizen nog groter. Ouders melden de luizen dan liever niet omdat ze zich schamen of niet willen dat hun kind gepest wordt.

Mama Marleen toont op www.tvklasse.be haar trucje om luizen op te sporen. Kijk mee in de reeks 'De truc'.

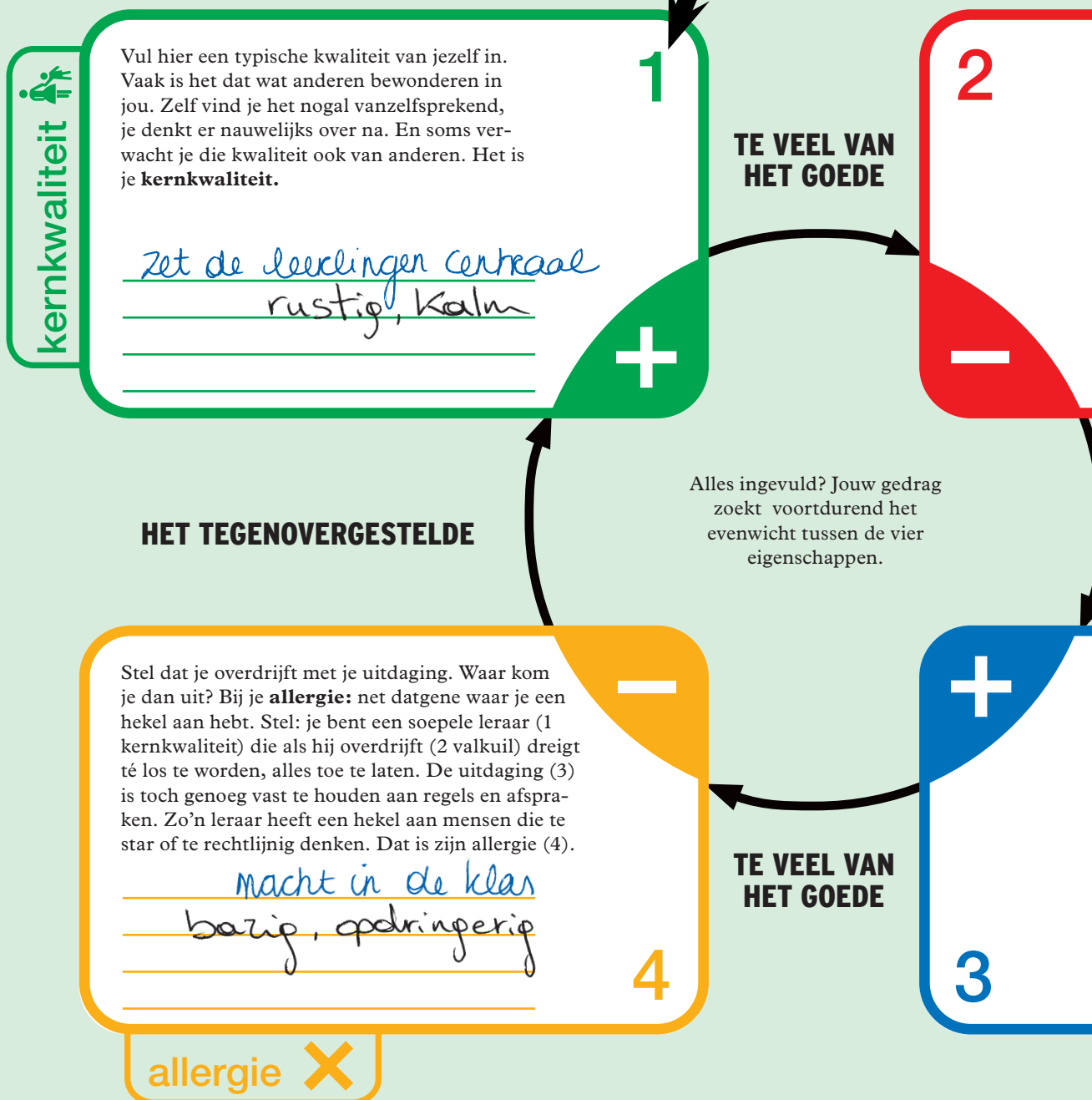

HET PLAN

KEN JE KWALITEITEN

(IN VIER MINUTEN!)

Wat vind jij je belangrijkste kwaliteiten als leraar? Je blijft in alle omstandigheden rustig, je organiseert je klas goed, je vindt jezelf soepel, geduldig of je bent streng, kordaat en duidelijk? Of ...

VOLG DE VIER STAPPEN

Zoek waar je goed in bent (je **kernkwaliteit**), ontdek welk gevaar je loopt (je **valkuil**), hoe je dat vermijdt (je **uitdaging**) en waar je een hekel aan hebt (je **allergie**).

valkuil

Te veel van het goede is nooit goed, zegt de volksmond. Kwaliteiten hebben ook hun schaduwzijde. Wie té ordelijk is, wordt snel strak. Wie té soepel is, wordt los en zonder regels. Té behulpzaam wordt bemoeiziek of betuttelend. Vul hier in wat er gebeurt als je overdrijft met je goede kwaliteit (zie 1). Het is je **valkuil**.

leerlingen de baas
onverschilligheid

HET TEGENOVERGESTELDE

Nu ontdek je je **uitdaging**. Het is de karaktertrek die het tegenovergestelde is van je valkuil uit stap 2. Klaar? Het ideale is dat je je kernkwaliteit uit stap 1 combineert met deze uitdaging. Bijvoorbeeld: een soepele leraar die tegelijkertijd toch genoeg vasthoudt aan regels.

grenzen stellen
aandachtig, alert
initiatief nemen

uitdaging

Anke (32) en Dirk (49) doen de test

Anke geeft les in het vierde leerjaar, Dirk in het tweede jaar aso. Anke vindt van zichzelf sterk dat ze de leerlingen centraal stelt in de klas. Dirk vindt zichzelf een rustige en kalme leraar die alles onder controle heeft. Wat zijn hun valkuilen, uitdagingen en allergieën?

1. STERKE EIGENSCHAP

leerlingen centraal

2. VALKUIL

leerlingen worden de baas

4. HEKEL AAN

gebruik van macht in de klas

3. UITDAGING

duidelijke grenzen stellen

Anke

“Mijn sterke kwaliteit? Ik zet de leerlingen centraal in de klas, vertrek vanuit hun ervaringen en gevoelens”, zegt Anke. Maar soms gaat ze daar zo ver in dat de kinderen de baas worden in de klas, vinden enkele collega’s. “Ze moet strenger zijn en de klas beter in de hand houden.” Anke ergert zich vaak aan leraren die gewoon les geven vanuit hun boek, die alles zelf bepalen. Dat is haar allergie, het tegenovergestelde van haar kernkwaliteit. De leerlingen centraal stellen en tegelijk haar eigen agenda zetten en grenzen stellen, dat is het evenwicht dat Anke zoekt.

1. STERKE EIGENSCHAP

Rustig, kalm

2. VALKUIL

onverschillig

4. HEKEL AAN

bazig, opdringerig

3. UITDAGING

aandachtig, alert, initiatief nemen

Dirk

Dirk blijft in alle omstandigheden rustig en kalm. Dat vindt hij een van zijn kwaliteiten. Maar een vakcollega ergert zich daar soms aan: “Hij zou beter af en toe wat meer initiatief nemen en mee de kar van vernieuwing trekken.” Dirk weet wel dat het belangrijk is om mee te zijn met nieuwe onderwijstrends, maar heeft een hekel aan alles wat hem opgedrongen wordt. En zo zijn we weer bij zijn kernkwaliteit: rust. En toch genoeg initiatief nemen. Net het evenwicht dat Dirk zoekt.

TIP: Je kan dit schemaatje ook anders beginnen. Vul bij punt 4 bijvoorbeeld eerst in waar je je aan ergert. Zo leer je ook veel over jezelf.

Deze tekst is gebaseerd op het werk van Daniel Ofman.

ZORGTIP

STOP STEAMING

Steaming, dat is geld, mp3's, rugzakken ... afpersen met geweld. Vooral kinderen en jongeren zijn er het slachtoffer van. Een kwart van de steamings gebeurt na de schooluren. In zeven procent van de gevallen kennen daders en slachtoffers elkaar. Zo help je ze op school:

© Stock

1. **Zorg dat de leerling zich veilig voelt**, dat hij kan vertellen. Maak duidelijk dat hij je kan vertrouwen.
2. **Vraag naar de precieze feiten**: wat is er gebeurd, waar, wanneer, hoe heb je gereageerd, ken je de daders ...? Check de feiten als je kan. Valse beschuldigingen kunnen ook slachtoffers maken.
3. **Bekijk samen welke stappen je kan nemen**. Als steaming op school gebeurt, is het de taak van de school dat onmiddellijk te doen stoppen. Is de dader niet gekend, dan kan je samen overwegen om in ernstige gevallen de politie te betrekken om op zoek te gaan naar een oplossing.
4. **Informeer bij ernstige gevallen de ouders van het slachtoffer**,

het liefst zo snel mogelijk. Zo voorkom je oploeiende emoties als het kind thuiskomt met een kapotte fiets, zonder gsm ...

5. Het gebeurt vaak dat het slachtoffer te horen krijgt dat hij wat assertiever moet worden, een weerbaarheidstraining of een gevechtssport moet volgen. **Daardoor gaan slachtoffers nog meer de schuld bij zichzelf leggen.**
6. Stel je vast dat het slachtoffer erg lijdt onder wat er gebeurd is, **zoek dan hulp via het CLB of slachtofferhulp.**
7. Maak er werk van om kinderen/jongeren niet alleen de baan op te sturen. **Wie optrekt met een groepje wordt minder gauw gekozen als slachtoffer.**

Meer tips vind je in de 'Eerste Lijn' over steaming. Je kunt het downloaden in het dossier pesten op de (vernieuwde!) website van Klasse: www.klasse.be/leraren.

De zevende Vlaamse week tegen Pesten vindt plaats van 10 tot en met 17 februari 2012. Deze week start met de uitreiking van de dertiende Pesten-kan-niet-prijs. Op donderdag 16 februari om 13.30 uur roept Yeti (het tienerblad van Klasse) samen met het Netwerk Kies Kleur tegen Pesten en Ketnet alle Vlaamse scholen op om mee te doen met de 'Move tegen Pesten'. Met de clip op www.yeti.be kun je de move (zang én dans) alvast inoefenen. Scholen die zich op voorhand inschrijven, ontvangen een gratis armbandje voor alle deelnemers (max. 100 per school, zolang de voorraad strekt).

CHECKLIST

DOE DE STEMTEST

Een op de drie leraren heeft last van zijn stem. Zeker na een vakantieperiode dreig je stemproblemen te krijgen. Hoe spaar je je stem?

1. **Drink voldoende**, met kleine slokjes, zowel voor als tijdens de les.
2. **Warm je stem 's ochtends op** door te 'zoemen', op je eigen natuurlijke toonhoogte.
3. **Let op je houding**: praat niet óver, maar dóór je leerlingen.
4. **Praat niet hoger** als je luider praat, maar haal de spanning van je strottenhoofd weg door met je adem je stem te steunen.

Schoolopbouwwerker Nadja

"Ik verklein de afstand tot ouders"

> Niet iedereen op school staat voor de klas. In de reeks 'Op de hielen van' leer je telkens een collega kennen met een 'andere' taak op school. Volgende maand: de conciërge.

Cv

Naam: Nadja Schils (44), schoolopbouwwerker

Diploma: Licentiaat Orthopedagogie

Werkgever: Kamileon - Riso Vlaams-Brabant

Schoolvertaler

"De communicatie tussen ouders en school loopt vaak stug; de brieven van de school zijn onduidelijk of ze delen niet dezelfde taal. Sommige ouders leggen ook moeilijk contact. Ik probeer de afstand tussen ouders en school te verkleinen door ouders in groep op school te ontvangen. Ik wil samen met de school elk kind, met welke rugzak ook, de eindtermen laten halen."

Wijkverkenning

"Ik pik collectieve problemen op, zonder individuele vragen van ouders uit de weg te gaan. Signalen vang ik op tijdens wijkverkenningen, op een buurtfeest bijvoorbeeld. Daar leg ik contacten met de ouders en spreek ik hen aan over het onderwijs van hun kinderen. Ze zullen zich gemakkelijker daar over de school uitspreken dan op een ouderraad."

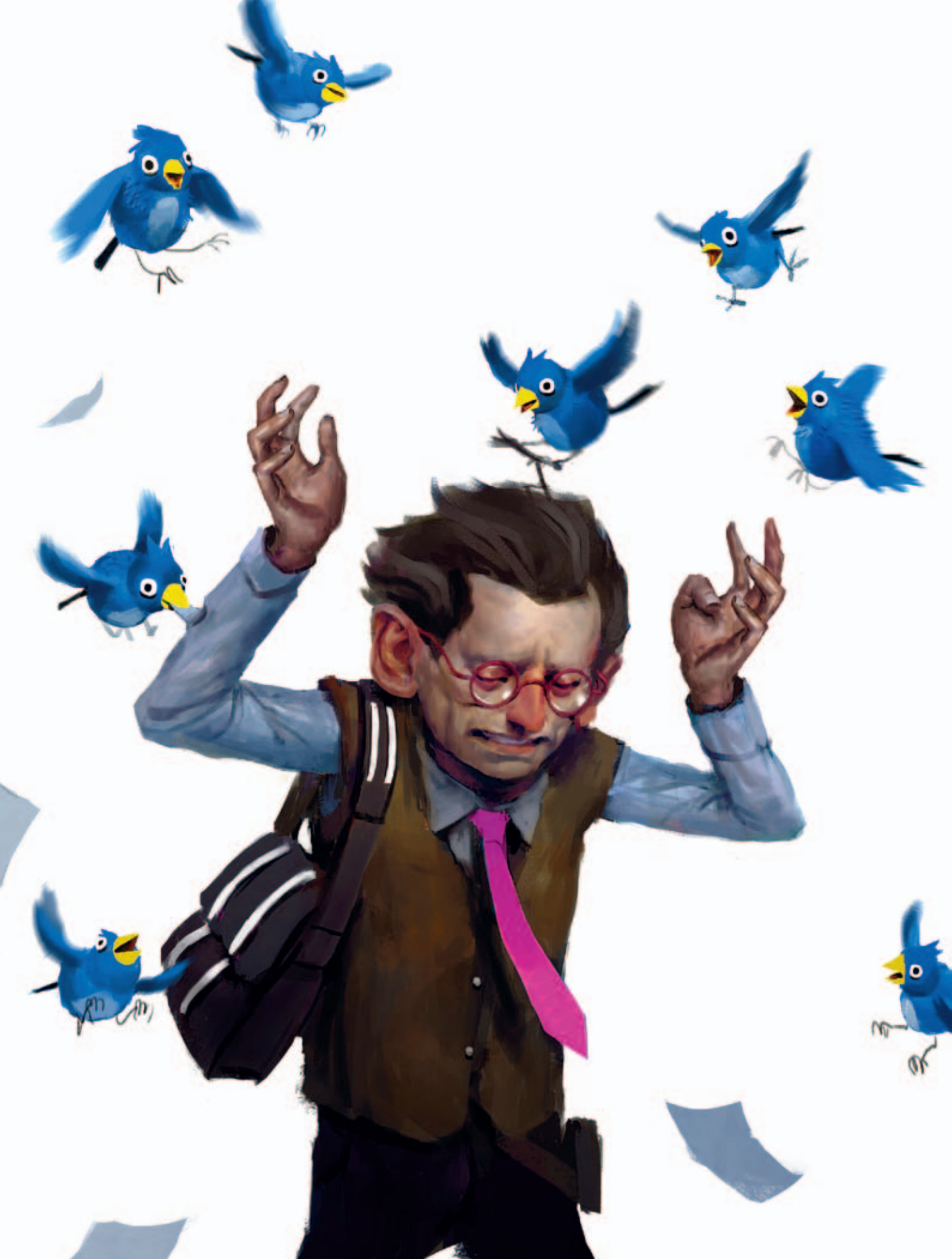
Kritisch

"Inzetten op gelijke kansen versterkt in veel scholen de angst om een concentratieschool te worden. Toch moeten scholen en het lokale beleid het belang van gelijke kansen explicieter op de agenda zetten. Elke leraar doet ongetwijfeld moeite om te differentiëren, maar hoe kan je ervoor zorgen dat huistaken de ongelijkheid niet versterken? Deze onderwerpen leg ik op tafel. Voor veel scholen ben ik dan ook de kritische noot."

Succes

"Het duurt vaak lang voor mijn werk resultaat oplevert. Je moet erin blijven geloven. Ik trek me op aan de kleine successen. Een school wil materialen ontwikkelen voor een bepaalde groep kleuters en een mama vraagt: 'waar blijft die verteltas, ik zit erop te wachten'. Dan valt het engagement van beide partijen samen. Daar doe ik het voor."

© Foto Joris Casier

— Scholen steeds vaker onder vuur op Twitter of Facebook —

Echttt, morgen maak ik alle leraren dood!

jandeman

Ik ga deze heks van een docent steken gek. [#wiskunde](#)

1 uur geleden

PyroManiac

Nu maar slapen morgen wordt ik waarschijnlijk van school getraapt allen om vuurwerk in school af te steken als ze mij sgorsen gaat de fik er in. [#stomme school](#) [#BURN](#)

3 uur geleden

Sun_4_Eva

[@Kellylicious](#) Ik mag vanavond niet meer weg omdat een zielig ventje naar de leraar heeft gebelt hin gaat er echt aan helemaal dood.

6 uur geleden

Scholieren die via Twitter dreigen hun school op te blazen of hun leraar te vermoorden. In Nederland is het een echte plaag. Ook in Vlaanderen wordt het schoolbeleid sneller publiek op de korrel genomen, via discussiegroepen op Facebook of dreigberichten op Twitter. “Helaas helpt censuur niet om het probleem in te dijken”, zegt communicatiedeskundige Tom Carmans (Karel de Grote-Hogeschool Antwerpen).

Afgelopen jaar bundelden de vrijwilligers van [www.doodsbedreiging.nl](#) meer dan 4000 bedreigingen op hun website. Hun doel? Het maatschappelijk debat rond ‘cyberhaat’ op gang brengen. Want twitterende scholieren bezorgen de poli-

tie bij onze noorderburen al langer overuren. Zo werd vorige zomer een vijftienjarige scholier uit Dronten aangehouden omdat hij via een zogenaamde ‘tweet’ (bericht op Twitter, nvdr) gedreigd had zijn school in brand te steken. In september werd het Oranje Nassau College in Zoetermeer gesloten nadat iemand op Twitter meldde leerlingen van de school te willen neerschieten.

Cyberbaiting

“Gelukkig loopt het in Vlaanderen nog niet zo’n vaart. Toch komen hier ook scholieren in de problemen omdat ze hun school bekritisieren via de sociale media”, zegt Bram Faems, ICT-coördinator in het buitengewoon lager onderwijs en medewerker van lerarenportalsite KlasCement. “Het is voor ouders flink schrikken als de politie plots aan hun voordeur staat omdat hun kind een compromit-

terende foto van een leraar online heeft gezet. Het is moeilijk om de grap van de foto nog te zien als je het mag gaan uitleggen in het politiekantoor. Met een beetje geluk blijft het bij een flinke uitbrander. Ook over cyberbaiting – waarbij leerlingen leraren uitdagen in de klas, hun boze reactie opnemen met hun gsm en deze delen op sociale netwerken om hen voor schut te zetten – maken leraren zich steeds meer zorgen.” →

“Jongeren maken geen onderscheid meer tussen digitaal en normaal”

Bram Faems, ICT-coördinator

“Uiteraard móet je als school wel reageren als je zo’n haatgroep of tweet opmerkt. Ga met die leerling praten. Zoek samen uit wat er is misgelopen. Duid leerlingen op hun verantwoordelijkheid”, zegt Faems. “Maar als je denkt dat je als school dit helemaal onder controle kan houden, maak je jezelf wat wijs. Veel jongeren maken geen onderscheid meer tussen digitaal en normaal. Zij gebruiken Twitter en Facebook in de eerste plaats als instrument om met elkaar én de school te communiceren. Wat ze vroeger op de speelplaats tegen elkaar zegden, komt nu gewoon online. Alleen vergeten ze soms dat iedereen daar kan meelesen.”

“Vuile hoerenprof”

In de Antwerpse Karel de Grote-Hogeschool (KdG) monitort Tom Carmans alle berichten die op de Facebookpagina van de hogeschool verschijnen. Van haatgroepen of doodsbedreigingen heeft de hogeschool weinig last, van kritische studenten des te meer. “Wij zijn mee op de kar van de sociale media gesprongen om de hogeschool te promoten naar laatstejaars. Maar al snel merkten we dat de studenten onze Facebookpagina ook begonnen te gebruiken als feedback-instrument, om vragen over de opleiding of de school te stellen”, zegt Carmans. “Bij de nationale staking in december postten de studenten op de KdG-Facebookpagina bijvoorbeeld heel wat kritiek op het plan om de lessen tóch te laten plaatsvinden. Ook als de koffieautomaat in de kantine het begeeft of een opleidingsonderdeel ze niet bevalt, weten ze ons te vinden. Ze gebruiken Facebook gewoon als een online onthaal.”

“Wij maken er een erezaak van om op die ‘Facebookklachten’ meteen te reageren, door de betrokken docent of het opleidingshoofd te contacteren en een dialoog op gang te brengen. Dat doen we zo

snel mogelijk én in het openbaar, anders blijft de klacht – en dus ook de frustratie van die student – staan. Censureren doen we nooit, tenzij iemand racistische of seksistische taal gebruikt. Maar we reageren ook niet op alle vuilspuiterij. Veel negatieve commentaar wordt vaak meteen geneutraliseerd door andere gebruikers. Bovendien moet je ook kijken naar de impact van een bepaalde post. Zo had een student ooit anoniem ‘vuile hoerenprof’ op een van de discussiefora gezet. Daar hebben we niks mee gedaan, want dat zou de prof in kwestie – die niet bij naam werd genoemd – wellicht nog meer compromitteren. Bij een racistische cartoon in een van de studentengroepen op Facebook hebben we wél ingegrepen. De sociale media volgen is ook een vorm van *damage control*, ja.”

Uitlaatklep

Sommige scholen redeneren dat ze beter weg kunnen blijven van Twitter of Facebook. Geen communicatie, geen heibel, is de redenering. Maar dat is naïef, vindt Tom Carmans. “Als je als school niet aanwezig bent op Facebook, weet je helemaal niet wat er gebeurt. Sowieso communiceren leerlingen over jou online, ook als je dat als school niet goedkeurt. We moedigen onze studenten aan om Facebook te gebruiken, maar wel binnen bepaalde grenzen. De basishouding? Wat je in het echte leven niet doet, doe je ook niet online. Bovendien bieden we hen zelf al een uitlaatklep aan. Wellicht hebben we daarom ook minder last van haatgroepen.”

“Onbekend is onbemind. Dat geldt zeker ook voor scholen en de sociale media”, weet Bram Faems. Uit een kleine steekproef op zijn eigen website kwam naar voren dat één derde van de Vlaamse leraren bewust wegblijft van de sociale netwerksites. Meer dan de helft van hen

ziet er het educatieve nut niet van in. Van de leraren die wél actief zijn op de sociale media ziet 72 procent wél een educatief nut. “Daarom is het wellicht geen slecht idee om tóch Facebookvriendjes te worden met je leerlingen. Zo kan je erover meepraten in de les en kan je volgen waar ze online mee bezig zijn. Heel wat sociale media zijn bovendien heel geschikt om in de klas te gebruiken. Voor het project ‘Wijze Mediaklassen’ maak ik fotostrip-verhalen met de leerlingen. Die activiteit gebruik ik als kapstok om het over mediawijsheid en privacy te hebben. Je kan niet van jongeren verwachten dat ze weten wat ze mogen zeggen op Facebook als je het zelf amper kent.” X

Meer tips: www.clicksafe.be

Hoe kan je Facebook gebruiken als elektronische leeromgeving of communicatiemiddel in de klas? En wat moet er in een deontologische code over socialemediagebruik op school staan? Dat kom je te weten op de studiedag ‘Sociaal Genetwerkte Leraar’, op 23 april 2012 in het CVO HIK in Geel. Tijdens de studiedag zal een onderzoek gepresenteerd worden van de ‘School of Education’ (KU Leuven), uitgevoerd door de KHLim, KU Leuven, KHLeuven en CVO HIK. Deelnemen kost 50 euro, voor een halve dag 35 euro. Schrijf je in via edict@khlim.be.

— Jordy (11) werd blind geboren —

“Wat ik in mijn hoofd zie, wil ik nabouwen”

“Niemand mag aan mijn spullen komen”, zegt Jordy. “Als mama heeft opgeruimd vind ik niks terug! Dat is bij ziende kinderen vast ook zo, niet? Als mijn zus of broer iets niet vinden, kan ik ze de plek tonen waar ze moeten zijn. Vind je dat sterk? Ik beschouw mijn verstand als een megacomputer waarin ik alles ordelijk opsla en dus ook terugvind.”

“Tot voor kort zat ik in een ‘normale’ school. Het tempo lag er te hoog voor me. Mijn verstand is dik in orde, maar als je niets ziet, kan je veel moeilijker volgen. Ik mis mijn ex-klasgenoten. Ze richtten een mini-onderneming op en sparen mee voor een blindengeleidehond. Ik verwacht zo veel van dat beest. Hij gaat mijn wereld mee vergroten omdat ik met hem zelfstandig de deur uit kan. En ik zal me niet meer zo alleen voelen.”

**“Op mijn kamer luister ik vaak naar mijn Daisy-verhalenspe-
ler.** Die heeft een soort gps-vrouwenstem. Ik kies de boeken die ik wil horen via een site. Ik vind audioboeken leuker dan brailleboeken. Die zijn verschrikkelijk dik. De Daisy-speler is ook perfect om mp3's te beluisteren. Ik ben fan van Milow. Als ik een moeilijke dag had op school, trek ik naar mijn kamer luister ik naar zijn muziek. Dat kalmeert me.”

“Spelen is gedachte-reizen maken in mijn hoofd. Ik ben zo blij dat ziende mensen Playmobil maken! Dat is voor mij een verkleinde weergave van de werkelijkheid. Wat ik in mijn hoofd zie, wil ik ook nabouwen. In de zomer werk ik in het tuinhuis. Ik timmer, zaag en maak kastelen. Ik heb wel eens in mijn duim gesneden, maar dat is geen reden om te stoppen met knutselen. Ik mag gelukkig ook experimenteren. Later hoop ik ‘iets’ met computers te doen, al is het lesgeven op de blindenschool. Op mijn school help ik nu al andere blinde kinderen. Ik laat ze graag die wereld ontdekken.”

✕

— Trend: kinderopvang als vervangthuis —

**“We nemen
het schuldgevoel
van ouders weg”**

Vergeet de voor- en nabewaking waar leerlingen enkel huiswerk maken in afwachting van ma of pa. In Mechelen kunnen ze van zeven uur 's ochtends tot zeven uur 's avonds terecht in de opvang, mét ontbijt en avondmaal. Elders ondersteunt de voor- en naschoolse opvang ouders bij opvoedingsvragen. Nog even en kinderen moeten enkel nog naar huis om te gaan slapen.

Maandag, 16.45 uur. Julien (2,5) eet met vijftien vriendjes zijn avondmaal in de refter van de school. Hij is er al sinds 7.15 uur vanochtend. Toen zat hij op dezelfde plek voor het ontbijt. Straks, om 18 uur, komt mama hem halen. Zij werkt in een hotel in Brussel, papa op de luchthaven. Voor de ouders van Julien en van 400 andere kinderen op de Mechelse basisschool GO!Shil, is het 'halfinternaat' de geknippede oplossing om werk en gezin op elkaar af te stemmen. Directeur Bart Pepermans heeft er dan ook zijn missie van gemaakt om het drukbezette ouders wat makkelijker te maken.

"Kinderen moeten zich hier in de eerste plaats thuis voelen en graag komen. **Maar we bieden meer dan enkel een warm nest. We nemen een deel van de zorg- en opvoedingstaken van ouders over. Tegelijk nemen we ook hun schuldgevoel weg**", zegt hij. "Hoe vaak zie ik niet dat ouders zich de benen van onder het lijf rennen om zo snel mogelijk hun kind af te halen, en dan wil dat kind helemaal nog niet mee naar huis, want het is nog zo fijn aan het spelen. Dan zeg ik tegen zo'n ouder: 'wat is nu het beste, dat uw kind hier nog een half uur langer kan spelen en dat u het rustig aan doet, of dat u het straks voor de tv neerplant omdat u nog snel eten moet klaarmaken?'"

Uithangbord

De buitenschoolse kinderopvang in GO!Shil is heel wat meer dan 'op een veilige plaats wachten tot mama of papa komt'. Elke dag kunnen de leerlingen hier terecht van zeven uur 's morgens tot zeven uur 's avonds, ook op woensdag en tijdens de schoolvakanties. Naast 'bewaking' en eten biedt GO!Shil heel wat activiteiten aan. Zo krijgen de leerlingen van het eerste tot het vierde leerjaar die dat wensen, elke dag een uur Franse les.

De directeur brengt een groepje meisjes elke maandag hoogstpersoonlijk naar de balletles. Geregeld trekt de school externen aan om workshops te geven, bijvoorbeeld circus of schimmenspel. Maar om half vijf moeten de leerlingen verplicht huiswerk maken. En de tv gaat niet aan vóór zes uur.

Kind en Gezin komt hier niet over de vloer en legt geen regels op. Scholen die buitenschoolse opvang organiseren, hebben immers enkel 'meldingsplicht'. Hoe bewaakt de school dan de kwaliteit? "Acht begeleiders zijn verantwoordelijk voor de leerlingen. Ze zijn kinderverzorgster of hebben minstens een pedagogisch bekwaamheidsbewijs. Elke maand zitten ze samen om te evalueren en bij te sturen", vertelt Bart Pepermans. "De begeleiders trekken elk met hun groep naar een van de klaslokalen van de school. Geen grote, lawaaiige speelzaal hier waar klein en groot door elkaar zitten."

Voor de voorschoolse opvang van 7 tot 7.45 uur betalen de ouders 0,70 euro. Daarvan is 0,50 voor de opvang, de rest zijn internaatkosten. Daarna is de opvang tot 8.30 uur gratis. Na school is de opvang gratis tot 16.00 uur. Vanaf dan betaal je per begonnen half uur opnieuw 0,70 euro, en dat tot 19.00 uur. "Met die prijs liggen we iets boven naburige scholen, maar ouders hebben het ervoor over. **Het halfinternaat is met zijn uitzonderlijke openinguren en faciliteiten uniek en daarom ook het uithangbord van de school**", legt de directeur uit. "Vierhonderd van de zeshonderd leerlingen maken er dagelijks gebruik van. Vooral kinderen van tweeverdieners uit de middenklasse, maar we tellen ook 20 procent GOK-leerlingen."

De school verdient niets aan dit initiatief. Ondanks subsidies van de stad en wat hulp van de scholengroep, blijft het een uitgavepost, maar dat heeft di- ➔

“Het halfinternaat is het uithangbord van de school” Bart Pepermans, directeur halfinternaat GO!Shil

recteur Bart er graag voor over. “Het is een service die ik op school wil blijven bieden. Er is ook vraag naar. Toen de Stad Mechelen tien jaar geleden aan de ouders vroeg om de kinderen naar een ‘officiële’ kinderopvang buiten de school te sturen (een IBO of Initiatief voor Buitenschoolse Kinderopvang, nvdr), gaf 96 procent aan dat ze dat niet zagen zitten.”

Ervaringsbewijs

Maken dergelijke initiatieven het ouders niet té gemakkelijk? En vragen ouders daar zelf wel om? “Die nood is er wel degelijk”, verzekert Jan Peeters, hoofd van het Expertisecentrum voor Opvoeding en Kinderopvang. “We deden een bevraging bij alleenstaande moeders. 60 procent van hen draaide avondshifts. Ik denk trouwens niet dat ouders zo’n opvang gaan uitbuiten. **Ze doen er echt wel alles aan om het aantal uren dat hun kind in de opvang moet blijven, te beperken.**”

‘Halfinternaten’ zoals in Mechelen zijn in Vlaanderen nog veeleer uitzondering dan regel, de meerderheid van de basisschoolkinderen (34 procent) wordt voor en na school wel op school zelf opgevangen. De formele opvang binnen Kind & Gezin (vooral door IBO’s) neemt 17 pro-

cent van de kinderen voor zijn rekening. “De IBO’s namen bij hun ontstaan in de jaren negentig een vliegende start, maar de laatste jaren was de expansie gering, omdat het beleid zich focuste op de opvang van 0- tot 3-jarigen”, legt Jan Peeters uit. “Het plaatstekort in het officiële circuit verhoogt de druk op de scholen.”

“Een kind moet zich ook kunnen vervelen in de opvang”

Ann Lobijn, Vlaams Platform voor Kinderopvang

Ook voldoende begeleiders vinden is een probleem. “De werktijden zijn gezinsonvriendelijk”, verklaart Ann Lobijn van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, lid van het Vlaams Platform voor Buitenschoolse Opvang. “Er is een meer dan gemiddeld personeelsverloop en veel schoolverlaters geven de voorkeur aan een voltijdse job in een kinderdagverblijf of andere zorgvoorziening.”

Om de kwaliteit van de begeleiding in de buitenschoolse opvang te verhogen, werkte de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen een competentieprofiel uit voor de ‘begeleider buitenschoolse kinderopvang’. Via testcentra kunnen ‘ongekwalificeerde’ begeleiders een ervaringsbewijs halen. Voor begeleiders in scholen zijn kwalificatiebewijzen echter niet verplicht, voor initiatieven die erkend zijn of een attest van toezicht hebben van Kind & Gezin, wel.

Veilig nest

Scholen ontvangen voor buitenschoolse opvang geen middelen en dus is het vaak roeien met de riemen die men heeft, zowel qua infrastructuur, personeel als aanbod. Jan Peeters ziet vooral bij de kleuters situaties die de wenkbrauwen doen fronsen. “In scholen heb je voor zeventig kleuters soms maar één begeleider. In de IBO’s heb je maximaal 14 kinderen per begeleider, maar die krijgen daar wel de middelen voor. Grote groepen zijn voor die kleintjes enorm stresserend. Zorgen dat vooral de kleuters in kleinere groepen worden opgevangen, de zogenaamde ‘nestfunctie’ van de kinderopvang, moet een prioriteit zijn”, aldus Peeters.

© Lieven Van Assche

“Begeleiders buitenschoolse opvang zijn geen hulpverleners”

Jan Peeters, Expertise-centrum voor Opvoeding en Kinderopvang

Toch is de ‘webfunctie’ van buitenschoolse kinderopvang even belangrijk, menen experts. Scholen en IBO’s moeten samenwerken met partnerorganisaties om een gevarieerd vrijetijdsaanbod te verzekeren, zodat kinderen zich maximaal kunnen ontplooiën, zo stelt het Vlaams Regeerakkoord. “Al moet een kind in de opvang ook wel gewoon kunnen terugplooiën op zichzelf, wat uitblazen van school, een boekje lezen, vertellen over hun schooldag, zich vervelen af en toe”, nuanceert Ann Lobijn. “Wat buitenschoolse opvang zeker niet mag zijn, is een verlenging van de school, enkel gericht op ontwikkeling van competenties.”, waarschuwt ze.

“Het probleem is dat het vrijetijdsaanbod vandaag nog altijd georganiseerd is zoals in de tijd toen moeders nog thuisbleven”, kaart Jan Peeters aan. “We moeten dringend de structuren aanpassen aan de gezinssituaties anno 2012. Het zijn immers de sociaal zwakkeren die eerst uitvallen en geen mogelijkheden hebben om vrijetijdsactiviteiten te doen. Daarom zullen scholen en organisaties nog beter moeten samenwerken en daarbij niet langer denken in termen van voorzieningen – de school, de opvang, de sportclub, de academie – maar het aanbod in elkaar

laten overvloeien en vertrekken vanuit het kind.”

In het kader van de ‘brede school’ doet het onderwijs op dat vlak – weliswaar zonder extra middelen – wat het kan, maar onderwijsminister Smet is formeel: “Kinderen opvangen is geen kerntaak van het onderwijs. De scholen nemen hun verantwoordelijkheid, maar het is de minister van Welzijn Jo Vandeurzen die de kar moet trekken om kwalitatieve opvang te realiseren.” Jan Peeters begrijpt dat scholen daarvoor niet staan te springen. “Die samenwerking coördineren, kost natuurlijk ook geld”.

Geen hulpverlening

Terwijl buitenschoolse opvang er enerzijds is om economische redenen – ouders gaan met twee werken en hebben opvang nodig – is er anderzijds ook een sociale noodzaak. De maatschappij telt hoe langer hoe meer kwetsbare gezinnen die de opvoeding van hun kinderen in hun eentje niet trekken. Buitenschoolse opvang trekt dan ook steeds vaker de kaart van opvoedingsondersteuning. In Anderlecht biedt het IBO ‘Ket In Kuregem (KIK)’ opvang aan vijftien kinderen uit deze multiculturele wijk. De kleutergroepen blijven meestal in ‘Het Nest’, waar ze spelen, dansen, knutselen en sporten. De lagere schoolkinderen hebben elke dag de keuze tussen allerlei activiteiten, die KIK samen met partnerorganisaties organiseert.

Dat ‘webmodel’ heeft veel voordelen. “Doordat de partners hun infrastructuur delen, kan het aantal kinderen omhoog, zonder bijkomende kosten. De wetgeving laat immers kinderen toe afhankelijk van de beschikbare oppervlakte”, legt stafmedewerker Veva De Groote uit. “Daarnaast kunnen we ons aanbod veel meer variëren en is het kwalitatief

hoogstaand. Maar wat belangrijker is: **door onze krachten te bundelen en onder één vlag te communiceren, verlagen we de drempel naar de kinderopvang voor kansarme gezinnen.** Doordat we elkaars organisatie goed kennen, kunnen we ook gericht doorverwijzen naar elkaar.”

“Ouders hier in Kuregem zitten met heel wat vragen”, vertelt Veva. “Niet alleen over het onderwijs- en hulpverleningsaanbod, maar ook over de opvoeding en de toekomst van hun kinderen. De omstandigheden in de wijk zijn immers niet de makkelijkste: het is hier dichtbevolkt, er zijn huisvestingsproblemen, veel grote gezinnen, alleenstaande moeders, er is weinig speelruimte, hoge werkloosheid, mensen hebben een onregelmatige levensstijl, vaak psychologische problemen, zijn weinig mobiel en hebben een beperkt sociaal netwerk. Voor onze begeleiders niet altijd even evident om op in te spelen. We weten dat het niets uithaalt om als ‘expert’ vóór ouders te gaan werken, wel als ‘procesbegeleider’ mét ouders. We vertrouwen op hun ervaringsdeskundigheid. Ze mogen niet het gevoel krijgen dat we de opvoeding van hen willen overnemen. Wel willen we mee instaan voor het welbevinden en de ontwikkeling van hun kinderen.”

Jan Peeters juicht deze manier van werken toe. “Je moet ervan uitgaan dat ouders de wil, de kracht en de competenties hebben om het goed te doen in de opvoeding van hun kinderen. Al moet je het natuurlijk wel weten als er problemen zijn. Begeleiders zijn daarin geen hulpverleners, wel ondersteuners die beschikken over de nodige pedagogische kwaliteiten. De buitenschoolse opvang moet opvoedingsondersteuning bieden in die zin dat het een soort ‘ontmoetingsruimte’ moet zijn, waar ouders vragen kunnen stellen en waar ze zich betrokken voelen. Dat is nog wat anders dan hulpverlening.” ✕

➤ Tussen vandaag en 2016 verrijzen meer dan 200 nieuwe schoolgebouwen, voor een bedrag van 1,5 miljard euro. Klasse licht er tot de zomer zes inspirerende voorbeelden uit.

In een park in Etterbeek dekken dakwerkers de goten af voor het gure weer. Ze bouwen er mee aan een nieuw KAE, de eerste van 24 passiefscholen die door de Vlaamse Gemeenschap als pilootprojecten worden gerealiseerd. In september wordt dit een duurzaam nest voor 200 kleuters.

"Duurzaam bouwen moet een automatisme worden"

Daniël Morreel (Dienst Infrastructuur van het GO!): "Evr-Architecten had een ontwerp gemaakt voor een duurzaam schoolgebouw. Toen de minister van Onderwijs subsidies vrijmaakte om passiefscholen te bouwen, vroeg dat weinig aanpassingen. AGIO (Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs, nvdr) en het GO! vroegen aan evr-Architecten om een instrument te ontwikkelen om het denkwerk van scholen met bouwplannen goed aan te pakken. Het is een enorme checklist geworden, die de betrokkenen uitdaagt om in elke fase van het proces keuzes te maken. Elke keuze beïnvloedt je score. Wie 70 procent haalt, heeft een duurzame school. Dit gebouw zit aan 77 procent. Ik vergelijk een goed bouwproces graag met het werk van piloten: op de vlucht net voor hun pensioen moeten die een even lange checklist afwerken als op elke andere vlucht. Als we van die duurzaamheidsmeter een automatisme maken, zien we geen details over het hoofd. We proberen via de directie de leraren te betrekken bij het concept en het bouwproces. Ook nu nog overleggen we geregeld

over buitenschrijnwerk, kleuren, een sleutelplan ... Maar we merken dat de markt nog niet helemaal mee is met onze ambities op het vlak van duurzaamheid. Weinig aannemers hebben die specifieke kennis. Winddicht bouwen is niet evident."

Instrument voor Duurzame Scholenbouw

Alle scholen van het GO! met bouwplannen moeten de duurzaamheidsmeter gebruiken. Dat zelfsturend handboek bundelt alle duurzaamheidseisen of -kansen in 10 grote thema's, van energie over mobiliteit tot innovatie. De score van 70 procent is een streefcijfer. Voor de scholen die AGIO subsidieert, wordt het gebruik sterk aangeraden, maar niet verplicht.

Meer info: www.scholenbouwen.be/publicaties/naar-een-inspirerende-leeromgeving

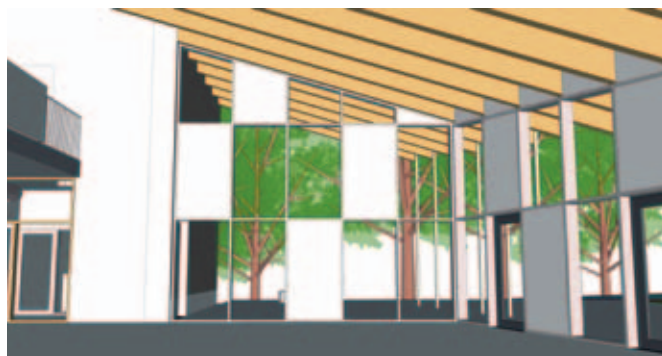
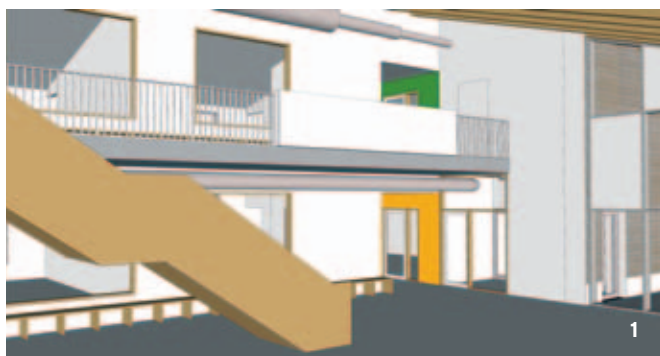
"De ramen mogen wel open"

Marieke De Ridder (evr-Architecten): "Voor de kleuters wilden we een herkenbaar huis creëren, onder één groot groen dak. De school heeft een leesbaar plan. Alle klassen liggen rond de polyvalente zaal, in vitrines worden de thema's van de klas tentoongesteld. We willen ruimtes maken die kinderen stimuleren. Ook in de buitenaanleg, met speelheuvels en een amfitheater. In passiefbouw komt het erop aan met minimale energie het gebouw te verwarmen. Daarvoor moet je de 'schil' goed isoleren, zorgen voor luchtdichtheid en goed ventileren. Daarbij recupereren we zelfs de warmte van de uitgaande lucht om de verse lucht op te warmen. Uiteindelijk is het comfort veel beter en automatisch verzekerd. Overal een aangename temperatuur, ook de eerste dag na de vakantie. Geen koude tocht meer aan de ramen. De luchtkwaliteit is in orde, ramen openen hoeft niet, al mag je ze bij mooi weer zeker openen. De verlichting is eenvoudig en regelt zichzelf in functie van het daglicht. Het water-, elektriciteits- en gas-

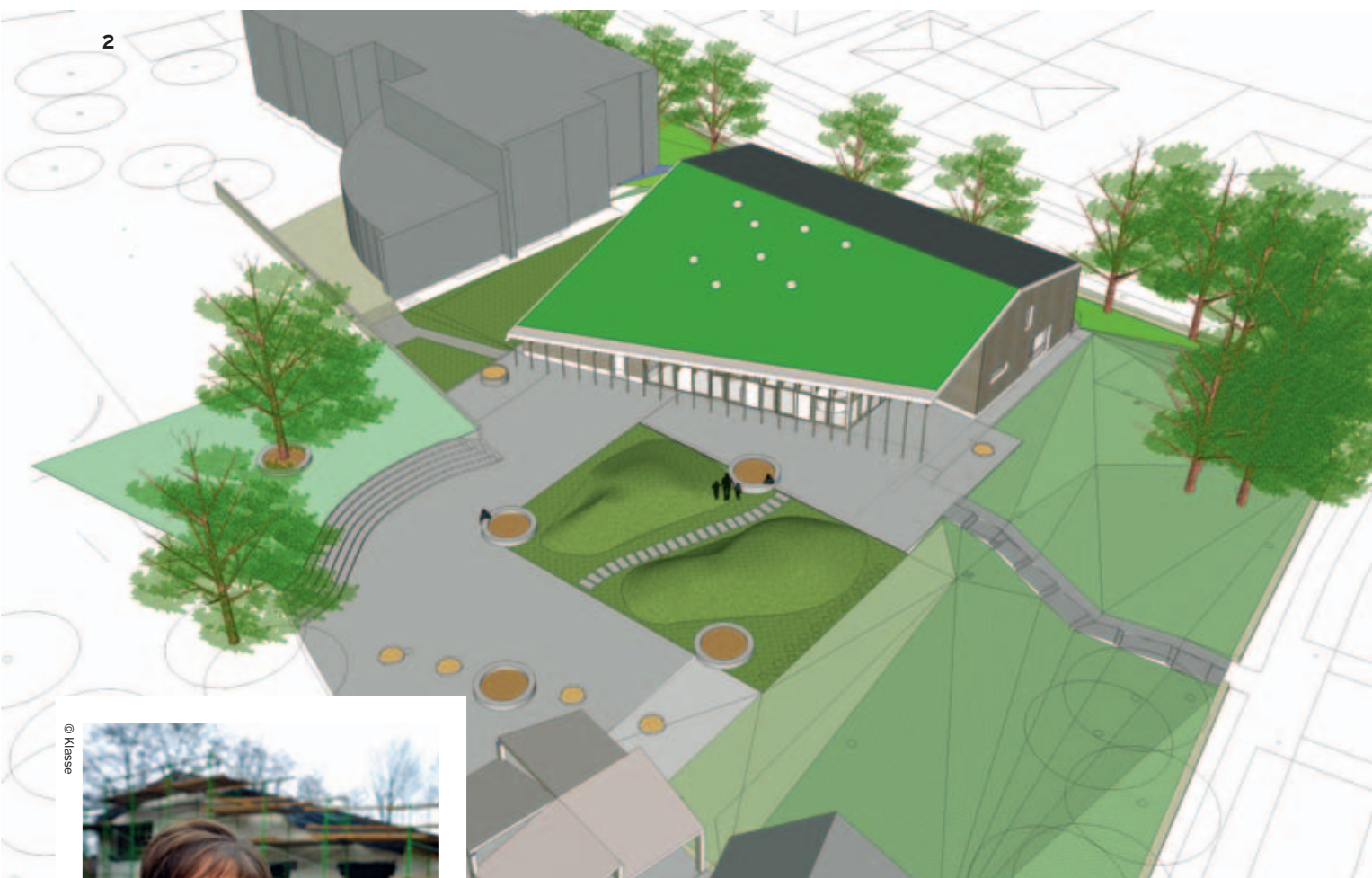
verbruik wordt voortdurend gemeten. Na een jaar kunnen we perfect de energiescore en het comfort meten en bijsturen. Gemiddeld kost passiefbouw ongeveer 15 procent meer dan klassiek bouwen. Maar als je de energiekosten van de school meerekent, dan is de meerkost bij de bouw verwaarloosbaar."

Langer voorbereiden, sneller bouwen

Zeer energiezuinig bouwen vraagt extra voorbereiding. Vroeger lag het accent voornamelijk op de bouwfase, maar bij energiezuinig bouwen neem je meer tijd vooraf én achteraf om extra studies uit te voeren. De rol van de architect en het studiebureau energieberekening worden belangrijker. Vragen rond de organisatie van een goede luchtkwaliteit moeten voor het bouwen een duidelijk antwoord krijgen. Maar die betere voorbereiding zorgt voor een vlotter bouwproces en een beter eindresultaat.

© ev-Architecten

© Klasse

- 1 In de vitrines zie je vanuit de polyvalente zaal waar elke klas mee bezig is.
- 2 De school krijgt een groendak. Zo past ze perfect in het park waar de school staat. Duurzaam en mooi.
- 3 Directrice Katinka Boeykens: "Ook een schoolgebouw kan waarden meegeven aan de kinderen."

EERSTE HULP

Cursus op USB-stick

✉ Mijn school vraagt me om mijn eigen cursus op een USB-stick in te leveren op het secretariaat. Mag ze dat eisen?

Sara, leraar wiskunde

Dat mag, maar enkel als je de cursus hebt opgesteld in opdracht van je 'werkgever' - je school - en als de werkgever bepaald heeft dat al het werk dat in opdracht gemaakt wordt, zijn eigendom is. Als dat niet het geval is, mag de school dat niet vragen.

Make-up mag, maar met mate

✉ Met carnaval grimeer ik mijn leerlingen. Waar moet ik op letten?

Hendrika, kleuterjuf

Kies aangepaste producten, dat wil zeggen echte grime of make-up. Gebruik de producten volgens de gebruiksaanwijzingen. Let bovendien op de kwaliteit en de houdbaarheid.

Sommige kinderen zijn gevoelig voor bestanddelen als parfums, bewaarmiddelen, bindmiddelen ... en kunnen allergisch reageren. Bij voorkeur gebruik je dus producten zonder parfum. Test het product vooraf op een klein stukje huid, bijvoorbeeld op de hand, bij voorkeur één of twee dagen van tevoren. Breng geen producten aan op huiduitslag, geïrriteerde of droge en rode kinderhuid. Laat vaste grimeerproducten niet te lang op de huid. Gebruik om de huid te reinigen 'zachte' producten (bijvoorbeeld een product om 'waterproof' make-up te ontschminken). Vermijd schrobben, want dat irriteert de gezichtshuid.

Voor vragen en klachten rond cosmetica kan je terecht bij de FOD Volksgezondheid, Dienst Inspectie Consumptieproducten - Cosmetics via 02 524 74 70 of apf.inspec@gezondheid.belgie.be.

© Stock

Toestemming voor bosspel?

✉ Binnenkort bereiden we onze bosklassen in de Vlaamse Ardennen voor. We willen onder andere een kamp bouwen en een nachtspel in het bos organiseren. Moet je daarvoor eerst toestemming vragen?

Steven, leraar zesde leerjaar

In de Vlaamse bossen en natuurgebieden mag je volgens de wetgeving niet van de paden af, behalve in de aangeduide speelzones en andere vrij toegankelijke zones. Daar mogen je leerlingen naar hartenlust ravotten. Je mag er ook vrij kampen bouwen met takken en bladeren uit het bos zelf. Je mag geen levende takken en bomen afbreken of afzagen.

Op het terrein herken je de speelzones aan de pictogrammen bij de ingangen. Er staan vaak ook informatiebordjes met de gebruiksregels. Via www.natuurenbosspel.be zoek je op waar de speelzones liggen, hoe groot ze zijn, welk soort bos het is en wie er boswachter is. Wil je in een groengebied met je leerlingen buiten de paden spelen en is er geen speelzone? Dat is geen probleem als je toestemming hebt van de eigenaar van het bos of het natuurgebied. Ken je de eigenaar niet, informeer dan bij de gemeentelijke groendienst of bij het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) van de provincie waarin het gebied is gelegen. Gaat het om een domein van het Agentschap voor Natuur en Bos, dan kan je heel makkelijk online een machtiging aanvragen via www.steunpuntjeugd.be/bosennatuur. Doe dit minstens twee weken voor je activiteit.

Wat mag en niet mag in een bos of natuurgebied vind je in de brochure 'De boom in! Wegwijs in de nieuwe regels voor spelen in bos en natuur, in Vlaanderen-Wallonië-Brussel'. Download de brochure gratis via www.steunpuntjeugd.be/bos-en-natuur/regelgeving.

Wil jij advies?

Heb je een vraag voor deze rubriek, over je loopbaan, je klas of je rechten als leraar? Stuur die naar redactie.leraren@klasse.be met als onderwerp 'eerste hulp'. Op www.klasse.be/leraren vind je bij de dossiers tips en advies over allerlei onderwerpen, van schoolkosten over hygiëne tot het oudercontact.

“De wereld draait rond Sint-Niklaas”

Lieve Siccard (51) geeft les in het Sint-Godelieve Instituut in Kapelle-op-den-Bos. Ze ontdekt samen met haar zoon het nieuwe Mercatormuseum.

Gratis gezinsdag

Mercator digitaal

Mocht Mercator (1512-1594) een dag uit de hemel ontsnappen, dan zou hij zich op aarde vergapen aan de gps. Voert dit technisch vernuft jou feilloos naar alle uithoeken van het land? Dan is het leuk om te vernemen waar de **cartografie** begon. Stel op zondag 11 maart je gps in op 'Zwijgershoek 14 in Sint-Niklaas' en ontdek het uitzonderlijke erfgoed van kaarten, globes en atlassen in het vernieuwde decor van het Mercatormuseum.

Zeven kiosken presenteren Mercators leven en werk. Computeranimaties, videoreportages en interactieve aanraakschermen plaatsen de atlassen en globes in een hedendaagse context. Acteurs brengen tijdgenoten tot leven, zoals opdrachtgevers, mathematici, drukkers en handelaars. Je grasduint digitaal in Mercatoratlassen uit 1584, 1595 en 1607.

Is je atlas meer dan gevuld? Na het museumbezoek tonen stadswandelingen het rijke verleden van Sint-Niklaas. De gids van de **textielwandeling** wijst je op de relatie tussen mens en machine. Gevels, huizen, poorten en straten vertellen het verhaal van weverijen, spinnerijen, twijnderijen en breiwerkplaatsen. De **art-deco-wandeling** toont je de mooiste voorbeelden van dé kunststroming uit het interbellum.

Gratis gezinsdag Sint-Niklaas voor gezinnen met kinderen vanaf 8 jaar - zondag 11 maart - SteM - Stedelijke Musea Sint-Niklaas - Zwijgershoek 14 - 9100 Sint-Niklaas - musea.sint-niklaas.be/stem - inschrijven voor de gezinsdag via www.lerarenkaart.be/inschrijven

WORKSHOPS VOOR LEERLINGEN

Leerlingen van de eerste graad secundair leren een kaart lezen. Ze maken kennis met schaal, topografie en stadsplannen. Het interactieve atelier voor de tweede graad P.A.V. voert de leerlingen naar het dagelijkse leven in de zestiende eeuw. De tweede graad aso en tso plaatst Mercator in zijn tijd: renaissance, godsdienstvervolg, humanisme, ontdekkingsreizen. Leerlingen van de derde graad aso en tso voeren opdrachten uit rond de Mercatorprojectie, de kaarten, de aard- en hemelglobe.

Schrikkelen en scharrelen

Kies tijdens de krokusvakantie tussen het Witloofmuseum, de Plantentuin, de Efteling en SEA LIFE. Start de maand maart met opera, symfonie en een erotische film. Surf voor het recentste aanbod naar www.lerarenkaart.be en abonneer je op de nieuwsbrieven. De last-minutes vind je op de Facebook-fanpagina 'Lerarenkaart'.

ZATERDAG 11 FEBRUARI

FUIVEN!

UITTIP Buitengewone basisschool 'De Veerboot' organiseert de Studio Brussel-fuif 'Was het nu '80, '90 of 2000?'. **Waar?** Brielpoort Deinze - Lucien Mathyslaan 9 - 9800 Deinze **Wanneer?** Vanaf 21 uur **Wie?** Leraren betalen op vertoon van de lerarenkaart 7 i.p.v. 8 euro

Info: www.deveerboot.be

ZATERDAG 11 FEBRUARI

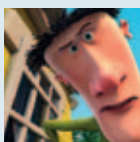
SUPERBODIES

VIPNAMIDDAG (met je gezin) Ons lichaam geeft onbewust vorm aan onze ervaringen. Kunstenaars en ontwerpers raken daardoor gefascineerd. De derde Hasseltse triënnale SuperBodies stelt tijdens een infosessie het educatieve aanbod voor. Een gids leidt de kinderen rond in de tentoonstelling. Wanneer zij aan de workshop beginnen, krijgen jij en je partner een interactieve rondleiding in het Modemuseum, het Cultuurcentrum of Z33. Na een eventueel vrij bezoek aan de andere locaties haal je de informaties en het gratis drankje af in het SuperBodies-café. **Waar?** Cultuurcentrum Hasselt - Kunstlaan 5 - 3500 Hasselt **Wanneer?** 13 tot 17 uur **Wie?** Gratis voor leraren en hun gezin **Info:** www.superbodies.be **Inschrijven:** uitsluitend via www.lerarenkaart.be/inschrijven

ZONDAG 12 FEBRUARI

ORLA DE KIKKERSLIKKER

AVANT-PREMIERE Victor en zijn hond Braadworst helpen Circus Bardini aan een nieuwe act. Maar pestkop Orla dwarsboomt hun plannen. Deze Deense film is gebaseerd op een boek van Ole Lund Kirkegaard, bekend van onder andere Pudding Tarzan. Zie ook de achtercover van deze Klasse. **Waar?** Kinepolis Oostende, Gent, Antwerpen, Hasselt en Leuven. **Wanneer?** 10 uur **Wie?** Gratis voor leraren en twee extra personen **Info:** www.jekino.be/orladekikkerslikker **Inschrijven:** uitsluitend via www.lerarenkaart.be/inschrijven (kan vanaf zondag 5 februari om 11 uur)

WOENSDAG 15 FEBRUARI

OPEN HET KROKUSFESTIVAL

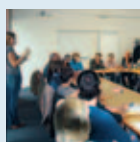

VIPAVOND (met je partner) Je piept achter de schermen tijdens de repetitie van Laïka. Dat gezelschap brengt een Opera Buffa met in de hoofdrol een groot hoofd van chocolade. Regisseur Peter De Bie verklaart zijn aanpak. Je luistervinkt bij De Kolonie dat de kleutervoorstelling 'Lap' repeteert. Het Krokusfestival, een jaarlijks familiefestival in Cultuurcentrum

Hasselt, verrast met dans- en theatervoorstellingen voor alle leeftijden. Omdat het 15 jaar bestaat, mag je gratis naar de openingsavond. Na het backstagebezoek staat een etentje klaar en woon je 'Before your very eyes' bij. Die voorstelling zet de aloude opvattingen over 'wijze ouderen' en 'onschuldige kinderen' op hun kop. **Waar?** Cultuurcentrum Hasselt - Kunstlaan 5 - 3500 Hasselt **Wanneer?** 17 uur **Wie?** Gratis voor leraren en max. één begeleidend persoon **Inschrijven:** kunsteducatie@ccha.be of 011 77 15 20 (vermeld je naam, adres en het nummer van je lerarenkaart)

VRIJDAG 17 FEBRUARI

WORK FOR CHANGE!

VORMING Op donderdag 18 oktober 2012 loopt opnieuw de campagne 'Work for Change!' van Zuiddag. Scholieren vanaf het vierde jaar secundair gaan dan een dag werken in een bedrijf. Hun vergoeding van minimaal 40 euro schenken ze aan leeftijdsgenoten uit het Zuiden. Tijdens de infosessie op 17 februari kom je alles te weten over de praktische organisatie en educatieve omkadering van Zuiddag. Hoe motiveer en informeer je je leerlingen? Hoe maak je Zuiddag inhoudelijk sterk? **Waar?** zaal 30CC - Romaanse poort - Brusselsestraat 63 - 3000 Leuven **Wanneer?** 9 tot 16 uur **Wie?** Gratis voor leraren secundair (inschrijven verplicht) **Info:** www.zuiddag.be **Inschrijven:** kleurbekennen@btctb.org (voor 10 februari)

ZATERDAG 18 TOT EN MET ZONDAG 26 FEBRUARI

HET WITTE GOUD

UITTIP Ga met boer Wortel op zoek naar het witte goud. Hij tovert het Witloofmuseum tijdens Krokusriebels om tot een doe-museum. In de crearuimte maak je een creatie met witloofwortel of ontwerp je een eigen logo voor een witloofdoos die je nadien mee naar huis neemt.

Kleuters vervullen samen met hun (groot)ouders leuke opdrachten, maken een puzzel en kleuren een tekening waar een placemat van gemaakt wordt.

Waar? Witloofmuseum - Leuvensesteenweg 22 - 1910 Kampenhout

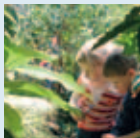
Wanneer? 13.30 tot 16.30 uur, behalve op woensdag en vrijdag: 10 tot 12 uur

Wie? Gratis voor houders van de lerarenkaart en kinderen tot 12 jaar, andere gezinsleden betalen 2,5 euro **Info:** www.witloofmuseum.be

Inschrijven: hoeft niet

ZATERDAG 18 TOT EN MET ZONDAG 26 FEBRUARI

SPREUREN IN DE PLANTENTUIN

UITTIP Trek samen met je kinderen door de Plantentuin met een rugzak vol ontdekkingsmateriaal. In de bolderkar rusten de kinderen even uit. In de rugzak zitten materialen en aanwijzingen voor een kindvriendelijk parcours met opdrachten en spelletjes. Samen ontdek je

wondere planten zoals de mammoetboom, het kruidje-roer-me-niet en de lotusbloem. **Waar?** Nationale Plantentuin van België - Domein Bouchout - Nieuwelaan 38 - 1860 Meise **Wanneer?** 9.30 tot 16.30 uur **Wie?** Gratis voor houders van de lerarenkaart en kinderen tot 12 jaar **Info:** www.plantentuinmeise.be **Inschrijven:** hoeft niet

ZATERDAG 18 TOT EN MET ZONDAG 26 FEBRUARI

BEZOEK GRATIS DE EFTELING

UITTIP Sprookjes bestaan, beweert de Efteling. En als iemand het kan weten, dan wel dit Nederlandse park vol vertelsels, dromen en avonturen op hoge snelheid. Ontmoet de Sprookjesboom. Waag jij je op Joris en de Draak, een houten

race-achtbaan? Polles Keuken is het pannenkoekenrestaurant in het nieuwe Rijk der Fantasie. Voor de opletende gast zitten er juweeltjes verborgen in het stucwerk. **Waar?** Europalaan 1 - 5171 KW Kaatsheuvel (NL), net over de grens, bij Breda **Wanneer?** 10 tot 18 uur **Wie?** Iedere leraar die vergezeld is van een betalende bezoeker krijgt gratis toegang op vertoon van zijn lerarenkaart (ben je met twee leraren, dan moeten er ook twee betalende bezoekers zijn, enz.), gratis voor kinderen tot en met 3 jaar (zij tellen dus niet als betalende bezoeker) - de tickets voor de betalende bezoekers koop je ter plaatse aan de kassa tegen het reguliere tarief van 32 euro **Info:** www.efteling.com **Inschrijven:** hoeft niet

ZATERDAG 18 TOT EN MET ZONDAG 26 FEBRUARI

DE WERELD VAN DE OCTOPUS

VIPDAGEN (met het gezin) Met meer dan 2500 dieren biedt SEA LIFE een staalkaart van de zeven wereldzeeën. Langs de Amazonerivier maak je een boeiende ontdekkingsreis en verken je de mysterieuze onderwereld. Van spectaculaire haaien in de haaiëntunnel, over beruchte piranha's tot

het nationale kweekprogramma voor zeepaardjes. In de interactieve touch pool raak je de dieren zelfs aan. In de nieuwe tentoonstelling 'De wereld van de octopus' bewonder je de vaardigheden van acht tentakels. **Waar?** SEA LIFE centre Blankenberge - Koning Albert I-laan 116 - 8370 Blankenberge **Wanneer?** 10 tot 18 uur. **Wie?** Gratis voor leraren, hun partner en kinderen tot 3 jaar. Kinderen van 4 tot 12 jaar betalen 6,75 euro i.p.v. 13,50 euro. **Info:** www.sealife.be **Inschrijven:** uitsluitend via www.lerarenkaart.be/inschrijven

DINSDAG 21, WOENSDAG 22 EN DONDERDAG 23 FEBRUARI

GEDICHT IN WOORD EN BEELD

WORKSHOP S.M.A.K. biedt voor een driedaagse workshop een unieke werkplek aan: het museum zelf wordt atelierruimte. Laat je inspireren door de werken van onder meer Marcel Broodthaers. Al tekenend, schrijvend en schilderend vloeien jouw woorden en beelden samen tot een graphic poem, een gedicht in woord en beeld. Lies Van Gasse, toonzetter in dit genre, begeleidt de workshop. **Waar?** S.M.A.K. - Citadelpark - 9000 Gent **Wanneer?** 13.30 tot 17.30 uur **Wie?** Jongeren ouder dan 14 en leraren betalen 50 euro (per persoon - inclusief materiaal) **Info:** www.smak.be - www.jeugdenpoezie.be **Inschrijven:** info@jeugdenpoezie.be (vermeld je naam en adres)

WOENSDAG 22 FEBRUARI

RUIMTEWOENSDAG

INFODAG Een gids leidt je rond in het Euro Space Center en stelt de infrastructuur en de schoolprogramma's voor. Enkele deelnemers ondervinden hoe het is om op de maan te lopen of om gedesoriënteerd te zijn. Zij testen de maanwandelingssimulator en de multi-assenstoel uit.

Waar? Euro Space Center - 1 rue Devant les Hêtres - 6890 Transinne (E411 - afrit 24) **Wanneer?** 10 OF 14 uur **Wie?** Gratis voor leraren. Maximaal vijf extra gezinsleden betalen 4,2 euro per persoon. **Info:** www.eurospacecenter.be **Inschrijven:** uitsluitend via het formulier te downloaden op www.lerarenkaart.be/inschrijven

WOENSDAG 29 FEBRUARI

GRENOBLE 1927

VIPDAG (met kinderen) In 1927 stelden Ensor, Magritte, Spilliaert, Permeke, Van de Woestyne, Servranckx en vele anderen tentoon in het Museum van Grenoble. 85 jaar later reconstrueert het Felixart Museum deze kunstverzameling. Je treft er een uitgebreid overzicht aan van de

Belgische kunstscène uit die periode. Wat is moderne kunst? Wie waren de surrealisten? Waarom bestaan sommige schilderijen enkel uit vormen en kleuren en zie je in andere werken gekke, vervormde gezichten? Ontdek het tijdens een interactieve rondleiding, gevolgd door een workshop. **Waar?** Felixart Museum - Kuikenstraat 6 - 1620 Drogenbos **Wanneer?** 14 tot 17 uur **Wie?** Gratis voor leraar met kind(eren) **Info:** www.felixart.org **Inschrijven:** vanaf 1 februari via info@felixart.org (vermeld je naam, de naam van je school, kleuter-, lager of secundair onderwijs en het aantal kinderen dat meekomt)

DONDERDAG 1 EN VRIJDAG 2 MAART

EN AVANT MARS

UITTIP En Avant Mars / Voorwaarts Maart is een avontuurlijk muziekmoment. Opera, symfonie, dans en zelfs een exclusieve erotische film: het staat allemaal op het programma. Laat je verrassen door jong, creatief en muzikaal talent. **Waar?** Muziekcentrum De Bijloke Gent

- Bijlokekaai 7 - 9000 Gent **Wanneer?** 18 tot 20.45 uur of 23.30 uur **Wie?** Leraren betalen 10 i.p.v. 15 euro voor een hele avond of 6 i.p.v. 8,5 euro voor een halve avond (twee concerten) **Info:** www.debijloke.be **Tickets:** 09 269 92 92 of tickets@debijloke.be (vermeld je naam, adres, het nummer van je lerarenkaart en het aantal tickets dat je wenst)

ZATERDAG 3 MAART

OP WETENSCHAPPELIJK AVONTUUR

VIPDAG (met het gezin) In het wetenschappelijke avonturenpark Pass loop je via de Avonturentuin naar de interactieve Pass'erelle. Na de tentoonstellingen in de Kinderstraat brengt een panoramische lift je naar de top van het

Kabelrad. Tijdens de lerarendag krijg je meer uitleg over de workshops en het aanbod voor scholen. **Waar?** Pass - 3 rue de Mons - 7080 Frameries (nabij Mons) **Wanneer?** 10 tot 18 uur **Wie?** Gratis voor leraren en hun gezin **Info:** www.pass.be **Inschrijven:** uitsluitend via www.lerarenkaart.be/inschrijven

WOENSDAG 7 MAART

ONDERWIJS EN CULTUUR

© Sven van Baarle

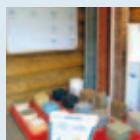

VORMING Hoe geef je cultuur en creativiteit vanuit een langetermijnvisie een plek op school? Kunst in Zicht en Bureau Cist tonen tijdens een symposium de resultaten van ICQ (of 'I seek you', 'ik zoek je'), een project dat werkt aan de verbinding tussen onderwijs en cultuur. **Waar?**

Museum de Pont - Wilhelminapark 1 - 5041 EA Tilburg (NL) **Wanneer?** 14 tot 18 uur **Wie?** Gratis toegankelijk voor leraren basisonderwijs en cultuurwerkers (inschrijving verplicht). Je ontvangt een gedrukte versie van de cursus **Info en inschrijven:** www.icqweb.eu/symposium

WOENSDAG 7 MAART

DE BOUWERS VAN MORGEN

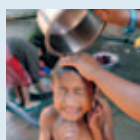

INFODAG Bij een hapje en een drankje maak je kennis met Kamp C, een provinciaal domein waar duurzaam bouwen en wonen centraal staan. Een gids leidt je rond op het domein en door de tentoonstelling. Je ontdekt het aanbod op maat van je klas. **Waar?** Kamp C - Provinciaal

Centrum Duurzaam Bouwen en Wonen - Britselaan 20 - 2260 Westerlo **Wanneer?** 14 tot 17 uur **Wie?** Gratis voor leraren (geen gezinsleden - inschrijving verplicht) **Info:** www.kampc.be **Inschrijven:** 014 27 96 50 of info@kampc.provant.be

WOENSDAG 7 MAART

KOSTBAAR WATER

VORMING Concrete tips maken je kleine wereldburgers nog gevoeliger voor de kostbaarheid van water. Leg de link met hoe kinderen in het Zuiden met water omgaan. Probeer zelf werkvormen uit die je met foto's, voorwerpen en pictogrammen gemakkelijk zelf kan uitwerken. **Waar?**

Djapo-afdeling Leuven (Ortolanenstraat 6) en Hasselt (Trichterheideweg 2 / 2) **Wanneer?** 14 tot 16 uur **Wie?** Leraren kleuter- en eerste graad lager onderwijs betalen 15 euro per deelnemer **Info:** www.djapo.be **Inschrijven:** leuven@djapo.be of hasselt@djapo.be

ZATERDAG 10 MAART

HOEZO, DESIGN?

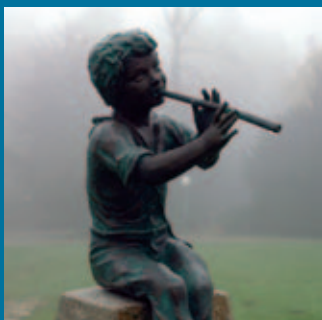
INFODAG (met het gezin) Hoe komt design tot stand? Hoe werk je een idee uit tot een concept en hoe realiseer je het? De ervaringstentoonstelling Hoezo, design? toont een designproces van idee, ontwerp tot een zelfgemaakt product. Dit educatieve traject daagt leerlingen tso en bso uit om samen te werken met professionele vormgevers. Zes scholen en zes vormgevers dragen het project Hoezo, design? onder impuls van Design Platform Limburg. Na de koffie en een korte uiteenzetting krijg je een rondleiding en een inleiding op de workshop. **Waar?** Bezoekersonthaal C-mine, energiegebouw - C-mine 10 - 3600 Genk (gps: Evence Coppélaan 91) **Wanneer?** 10 uur of 14 uur **Wie?** Gratis voor leraren en hun gezin **Info:** www.hoezodesign.be **Inschrijven:** geertje.cools@genk.be (vermeld je naam, school, het aantal volwassenen en kinderen)

Reizen met Klasse

www.holidayline.be/klasse

ZWARTE WOOD

© Foto's: pixello.de

Je logeert in Hotel Vitana*** aan de rand van het bos, op tien minuten wandelen van het stadje Badenweiler. Nabij de Franse en de Zwitserse grens is dit het ideale vertrekpunt om de Elzas te verkennen. **Jouw prijs:** vier nachten (vijf dagen) in een tweepersoonskamer inclusief ontbijtbuffet, viermaal een driegangendiner, een fles water en fruit op de kamer, gratis gebruik van het binnenzwembad en fitness,

gratis ligstoelen en handdoeken in de tuin: 219 euro per persoon. Geldig tijdens de krokusvakantie, de paasvakantie, de zomervakantie en de herfstvakantie. **Extra:** twee kinderen tot en met vijftien jaar overnachten gratis op de kamer van de ouders (inclusief ontbijt). Half pension bij te betalen.

Boekingscode: ZWWPKL06

PARIJS

Je logeert in Hotel All Seasons / Ibis Styles Paris Gare de l'Est Château Landon*** op een vijftal minuten van de Gare du Nord. In deze levendige buurt vind je diverse brasseries en restaurants. De metro brengt je in twintig minuten naar de voornaamste toeristische trekpleisters. **Jouw prijs:** twee nachten (drie dagen) in een tweepersoonskamer inclusief ontbijtbuffet en Thalys Brussel-Parijs h/t (volgens beschikbaarheid in

Comfort 2, tarief BG): 159 euro per persoon. **Extra:** één kind tot en met elf jaar overnacht gratis op de kamer van de ouders (inclusief ontbijt) en betaalt enkel de trein. Geldig tijdens de paasvakantie (uitgezonderd het paasweekend), tijdens de zomervakantie vanaf 13 juli en van 26 tot en met 31 oktober, mits je aankomt op vrijdag of zaterdag. Aankomst op een andere dag in deze periodes: + 10 euro per persoon. **Boekingscode:** PARPKL16

COSTA DORADA

Je logeert in het Gran Hotel Rey Don Jaime**** met zicht op het badstadje Castelldefels. Aan het vijf kilometer lange strand kan je windsurfen, zeilen en waterskiën. Op minder dan een kwartier sta je met de trein of auto in Barcelona. **Jouw prijs:** zeven nachten (acht dagen) inclusief ontbijtbuffet, een fles wijn op de kamer en de vlucht Brussel-Barcelona h/t (volgens beschikbaarheid in de E-klasse met Brussels

Airlines): 499 euro per persoon. Geldig tijdens de zomervakantie. **Optie:** half pension tegen 20,4 euro per persoon per nacht. **Extra:** één kind tot en met tien jaar overnacht gratis op de kamer van de ouders en betaalt enkel de vlucht. **Boekingscode:** CTLPKL02

BERLIJN

Je logeert centraal maar toch rustig in het Hotel Air In*** op wandelafstand van het favoriete luxe warenhuis van de Berlijners, KaDeWe en van Berlijns beroemde monument, de Gedächtniskirche. **Jouw prijs:** drie nachten (vier dagen) in een tweepersoonskamer inclusief ontbijtbuffet en de vlucht Brussel-Berlijn h/t (volgens beschikbaarheid in de E+L-klasse met Brussels Airlines): 279 euro per persoon.

Geldig tijdens de zomervakantie. Tijdens de maanden februari en maart: 299 euro per persoon. Tijdens de maanden april, mei en juni met aankomst op vrijdag: 319 euro per persoon. **Extra:** twee kinderen tot en met 12 jaar op de kamer van de ouders genieten elk 30 procent korting op het hotelgedeelte. **Boekingscode:** BERPKL03

HOE RESERVEREN? Meer informatie over deze reisaanbiedingen vind je op www.holidayline.be/klasse. Alle vermelde prijzen zijn op basis van een standaard tweepersoonskamer en volgens beschikbaarheid. Ze zijn geldig voor leraren en meereizende familie of vrienden gedurende de vermelde periodes in 2012. Reserveer tijdig. Als alle kamers van een hotel

ingenomen zijn of als het vliegtuig volzet is, dan is dat zo. Bel Holidayline (lic A1615) op 050 33 09 90 en vermeld het nummer van je lerarenkaart. Mailen kan naar info@holidayline.be. 100 procent kosten bij wijziging of annulering tenzij je een reisverzekering neemt van 3,5 procent op de totale reissom.

ADVERTENTIE

WEDSTRIJD

WERELD TE KLEIN? WIE VALT ERAF?

» 16 TOT 18 JAAR

Wat doen we aan onze steeds groter wordende ecologische voetafdruk? Hoe verkleinen we de afvalberg? Hoe vangen we de vergrijzende bevolking op? Zijn (bio-)plastics een deel van de oplossing? **'De Jonge Baekeland'** is een jaarlijkse wedstrijd voor leerlingen derde graad. Organisator Bio-MENS wil hen uitdagen om kritisch en creatief na te denken over de toekomst vanuit een biologische, technologische, chemische en/of kunstzinnige kijk. De deelnemers werken een kritische argumentatie uit of maken een creatief werkstuk.

Je schrijft in vóór 13 februari. Je tekst of werkstuk moet je vóór 12 maart indienen. Vijf laureaten mogen hun werk voorstellen tijdens de finale op 27 april in de VUB. Deelnemen is gratis. In de prijzenpot zit 2500 euro (geschonken door de Nationale Loterij).

www.biomens.eu

VORMING

VREDESEDUCATIE

» ALLE LERAREN

Leren omgaan met conflicten en geweld, in je eigen leefwereld, in onderwijs, in de samenleving. Weerbaarheid verhogen van individuen en groepen. Meer draagkracht en meer expertise voor wie ijvert voor geweldloze conflicthantering en een vreedzame samenleving. Dat zijn de doelen van de 'Opleiding Vredeseducatie', tien namiddagen rond kinder- en mensenrechten, geweldloosheid, herinnerings- en vredeseducatie.

De reeks start op 15 februari en loopt tot eind mei. De opleiding is een initiatief van Vredescentrum Provincie/Stad Antwerpen.

www.vredescentrum.be - 03 202 42 91

Deelnemen kost 125 euro (10 sessies) of 12,50 euro per sessie. Inschrijven via roger.boonen@hotmail.com.

DEZE MAAND IN MAKS!

BUITENGEWOON MAAR DOODNORMAAL

© Switn

Het februarinummer van MAKS! gaat puur met bijzondere verhalen van ongewone, doodnormale jongeren. Ondanks de pech in haar lichaam, relateert Maaïke

(16) haar leven. Ze volgt school in de ziekenhuisschool en thuis. Tussen en in de lessen droomt ze weg van mojito's aan het zwembad. Maxime (19) brengt je het verhaal achter zijn rolstoel. Op wielen leidt hij een van de bloeiendste jeugdbewegingen in Gent. En Sultan? Die is de meest trotse busoleerling van het land. Hij roept alle busjongeren op om even fier te zijn, omdat ze daar 100 redenen voor hebben.

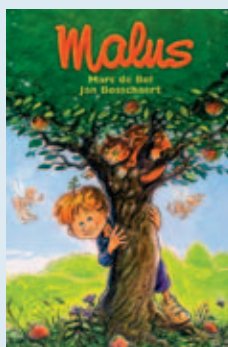
Maks!

Maks! is het jongerenblad van Klasse voor leerlingen in de tweede en derde graad secundair onderwijs. Via www.maks.be maken jongeren kans op vele cadeaus. Tijdens de paasvakantie fileert Maks! o.a. de Vlaamse studentenstad Gent, en zoekt hiervoor drie trio's die de studentikoos willen uithangen. Spoor je leerlingen aan om deel te nemen!

ACTIE

MALUSPROJECT

» 6 TOT 12 JAAR

Het jeugdboek 'Malus' (Marc de Bel) is het startpunt van een project om **'handicap' bespreekbaar te maken in de klas**. KVG heeft dit boek samen met Marc de Bel opnieuw uitgegeven en KVG Vlaams-Brabant lanceert daarrond het 'Malusproject' voor scholen uit Vlaams-Brabant. Alle leerlingen van de klas krijgen een exemplaar van het boek, er is een lerarenhandleiding, de leerlingen krijgen werkblaadjes én een persoon met een fysieke handicap komt hierover één uur lang getuigen. Het 'Malusproject' kost 1 euro per leerling

(voor alle materiaal) + 25 euro voor de spreker.

www.kvg-vlaamsbrabant.be - paul.arnauts@kvg.be - 016 23 51 61

OPROEP

VRIJWILLIGE LESGEVERS

» ALLE GEÏNTERESSEERDEN

Dankzij een grote groep vrijwillige lesgevers gaat Auxilia vzw resoluut voor onderwijs voor iedereen. De vereniging werkt met **kansarme kinderen, jongeren en volwassenen** die niet in het bestaande onderwijsaanbod terecht kunnen. 'Kansarm' moet je heel ruim bekijken: mensen met financiële problemen, maar ook gevallen van uitsluiting en achterstand. In principe geven de vrijwilligers les aan huis, één of twee uur per week, meestal individueel, soms in groep. Als thuis lesgeven geen optie is, wikt Auxilia uit naar instellingen, scholen, diensten beschermd en begeleid wonen, gevangenissen enz. De lessen zijn gratis. De leerling betaalt enkel 10 euro per jaar dossierkosten en eventueel (als de lesgever van ver moet komen) (een deel van) de reiskosten.

Meld je aan als vrijwilliger via www.auxilia-vlaanderen.be

OPROEP

LOOP VAN BRUSSEL NAAR AFRIKA

» ALLE LERAREN

Ieder jaar lopen meer dan duizend mensen mee met de Vredeseilandenploeg tijdens de 20 kilometer door Brussel. De kilometers die de deelnemers samen lopen, overbruggen symbolisch de afstand tussen België

en de Afrikaanse landen. Met het sponsorgeld dat de lopers bijeenprokkel, kan Vredeseilanden haar activiteiten in Afrika verderzetten. De volgende editie van de 20 km van Brussel vindt plaats op zondag 27 mei. Bind je loopschoenen alvast aan voor de eerste training en schrijf snel in want de plaatsen zijn beperkt. Wie 'Klasse' invult op zijn inschrijvingsformulier krijgt aan de start een extraatje.

Inschrijven: www.vredeseilanden.be/loopnaarafrika - tot 10 maart 2012

VORMING

FAIRE DU COURS DE FRANÇAIS UN BUZZ

» LERAREN FRANS

Alle leraren Frans kunnen op donderdag 15 maart deelnemen aan de jaarlijkse 'Studiedag Leraren Frans', van de BVLf (Belgische Vereniging Leraren Frans). In een twintigtal lezingen, ateliers en klassimulaties komt iedereen aan bod, of je nu initiatie Frans geeft in het kleuteronderwijs of doceert in de derde graad secundair.

De studiedag vindt plaats op 15 maart, vanaf 8.20 uur, in Hogeschool Gent. Naast het dagprogramma is er ook een infobeurs.

www.bvlf.org

STUDIEDAG

12 12 12

» ALLE GEÏNTERESSEERDEN

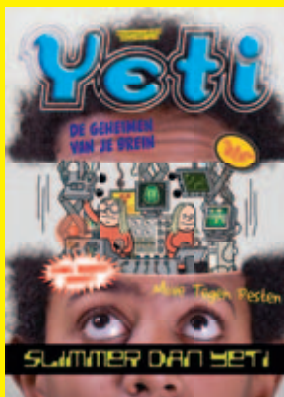

5500 deelnemers, tientallen workshops, de studiedag '12 12 12' belooft nu al de grootste happening van 2012 te worden voor het **deeltijds kunst-onderwijs**. Rechtstreekse aanleiding is het nieuwe DKO-decreet, maar de studiedag zal veel breder gaan, met vier luiken: artistiek (met huidige en ex-leerlingen), pedagogisch ('doen' en 'leren'), didactisch (infobeurs) en een luik over de beeldvorming (weg met het 'stofferig' imago). De studiedag '12 12 12' zal plaatsvinden op 12 december 2012. Het definitieve programma zal o.a. afhangen van het aantal deelnemers (en hun interesses). Daarom kun je je nu al aanmelden via de website (tot 15 mei).

www.dko121212.be – Guido Six, projectcoördinator - guido.six@soo.be

DEZE MAAND IN YETI

"KINDEREN, HOED U VOOR VALSHEID EN BEDROG!"

Ontdek samen met je leerlingen "Yetipedia", een nieuwe rubriek in Yeti, het favoriete tijdschrift van de derdegraders in het basisonderwijs. De nonsens en de futiliteiten van de boekjes neemt Yeti al jaren kritisch onder handen in Lag Allemaal. De leugens, onwaarheden en onnozelheden op internet komen vanaf nu aan bod in de rubriek Yetipedia. Mediawijsheid is geen onbekend terrein voor de lezers van Yeti. Tieners die Yeti onder

de knie hebben, vatten de trucs die de redactie toepast. Met Yeti valt niet te lachen!

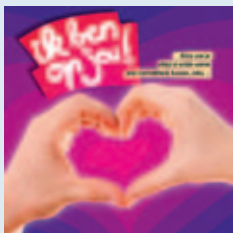
Yeti

De redactie van Yeti blogt op www.klasse.be/yeti-extra. Lees mee en ontdek alle geheimen achter het blad.

PROJECT

ZONDER BLIKKEN OF BLOZEN

» 10 TOT 12 JAAR

Hoe zit dat met die hormonen? Wat gebeurt er in de puberteit? Hoe moeilijk is verliefd worden? En waar komen die baby's nu eigenlijk echt vandaan? **'Zonder blikken of blozen'** is een luchtige, ludieke, maar ook fijngevoelige **wetenschapsshow** voor leerlingen derde graad lager onderwijs. In 30 minuten maakt de show de cirkel rond van baby tot baby. Van

geboorte over puberteit en verliefdheid tot nieuwe baby's.

'Zonder blikken of blozen' (gratis, telkens om 14 uur) is een onderdeel van de **thematentoonstelling 'Ik ben op jou!'** die je tot en met 1 mei kan bezoeken in Technopolis (Mechelen). Nieuw is dat je voortaan ook voor je klas een voorstelling kan reserveren (als je je Technopolisbezoek boekt).

www.ikbenopjou.be

PEDAGOGISCH MATERIAAL

VOLG DE GIDS!

» 6 TOT 8 JAAR

'Volg de Gids!' is een nieuw lespakket om leerlingen eerste of tweede klas lager onderwijs voor te bereiden op hun eerste communie. Het pakket focust niet alleen op kennis, maar vooral ook op vaardigheden en attitudes.

www.abimo.net – 119,95 euro (leerlingenboekje, handleiding met kopieerbladen, spelkoffertje, cd)

WIN EEN PAKKET 'VOLG DE GIDS'. Mail vóór 15 februari (met onderwerp 'Gids') naar wedstrijd@abimo.net.

ACTIE

SCHOOL EN ZIEK ZIJN

» 5 TOT 18 JAAR

Vrijwilligersorganisatie vzw School en Ziek zijn (S&Z) wil **leerachterstanden en zittenblijven vermijden** bij (langdurig) zieke kinderen (vanaf de laatste kleuterklas). Een uitgebreid lerarenteam begeleidt die leerlingen gedurende hun herstelperiode, in overleg met de school van de leerling. De lessen kunnen thuis of in het ziekenhuis plaatsvinden. De vrijwilligers geven gratis les, S&Z vergoedt de reiskosten, de ouders betalen helemaal niks (enkel als de leraar echt van heel ver moet komen, vraagt S&Z een tussenkomst in de reiskosten). S&Z werkt heel soepel, met in elke Vlaamse provincie een autonome afdeling, met vrijwilligers die meteen inzetbaar zijn. Leraren, leraren in opleiding, leraren op rust, maar ook andere didactisch bekwame gediplomeerden kunnen de S&Z-teams komen versterken. Als je graag als vrijwillig lesgever wil meewerken, kan je je melden via de afdeling in je provincie.

www.s-z.be

WEDSTRIJD

TEN AANVAL MET PAARDEN EN TORENS

» 6 TOT 12 JAAR

Alle leerlingen lager onderwijs kunnen deelnemen aan het **'Vlaams Schaaktoernooi voor Basisscholen'**. Je vormt een ploeg van vier leerlingen (in twee leeftijdscategorieën). Elke deelnemende school wint schaakmateriaal.

Het toernooi vindt plaats op zaterdag 10 maart in KA I Brugge.

Inschrijven (vóór 5 maart) via www.schakenopschool.be

OPROEP

DE KOFFIESTOP

» ALLE LERAREN

Op 2 maart organiseert Broederlijk Delen de Koffiestop. Verwen de leerlingen, collega's of ouders met een lekker kopje en vraag een vrije bijdrage. Met de opbrengst steunt Broederlijk Delen de boeren in Zuid-Amerika in hun strijd tegen armoede. Inschrijven kan via de site. Je ontvangt een pakket met affiches, folders en ander promotiemateriaal.

De Koffiestop - 2 maart 2012 - meer info en inschrijven: www.koffiestop.be

PEDAGOGISCH MATERIAAL

RAMPEN IN DE KLAS

» 10 TOT 12 JAAR

Conflicten in Ivoorkust, Libië... Tsunami in Japan. Overstroming in Thailand. Droogte in Somalië... Hoe vertel je je leerlingen over noodsituaties, rampen, oorlogen én hulpverlening? Ziggy en Sylvie zijn de hoofdrolspelers van **'Meteor'**, een **gratis didactische koffer** voor leerlingen derde graad lager onderwijs. De twee nieuwsgierige kinderen nemen je leerlingen mee **achter de schermen van Artsen zonder Grenzen**. Wat hebben slachtoffers nodig? Hoe krijg je ondervoede kinderen er weer bovenop? Hoe wordt hulpverlening georganiseerd?

Je kan de 'Meteor'-koffer (brochure, film, affiche, zelfklevers, lerarendossier) gratis aanvragen via meteor@azg.be – 02 474 74 91

PROJECT

DE DEMOCRATIEFABRIEK

» VANAF 14 JAAR

In duo's bezoeken je leerlingen **'De Democratiefabriek'**. Ze krijgen er allerlei opdrachten die hen telkens uitdagen hun eigen ideeën, twijfels, opinies, vooroordelen... ter discussie te stellen. De interactieve modules brengen controversiële thema's aan, over samenleven in diversiteit, over vooroordelen en conflicten, over

respect en radicalisering, over actief burgerschap, over onze democratie. Telkens moeten je leerlingen oordelen, een positie innemen en hun mening of ervaring in vraag stellen. Telkens bespreken ze dit met elkaar én krijgen ze korte feedback. De resultaten kunnen ze downloaden in een soort certificaat. Achteraf kan je in de klas verder werken met de resultaten of met de aangeboden verwerkingstips.

'De Democratiefabriek' is een initiatief van Belvue, democratie en geschiedenis (BELvue Museum, Brussel) en loopt van 14 februari tot 1 juni. Het project duurt twee uur. Per schooldag zijn vier groepen van max. 40 deelnemers gratis welkom. Inschrijven is verplicht.
www.belvue.be

PEDAGOGISCH MATERIAAL

MAS

» VANAF 3 JAAR

Het Antwerpse MAS (Museum Aan de Stroom) vertelt het verhaal van de uitwisseling tussen de stad en de wereld. Met verhalen over 'machtsvertoon' (prestige en symbolen), 'wereldstad' (hier en elders), 'wereldhaven' (handel en scheepvaart) en 'leven en dood' (mensen en goden, boven- en onderwereld).

Nieuw in het MAS zijn de **interactieve rondleidingen en ateliers voor schoolgroepen**. De activiteiten voor kleuter- en lager onderwijs startten na de herfstvakantie. Na de kerstvakantie starten ook de rondleidingen en de theatervoorstelling 'Kinderen van de Craen' voor het secundair onderwijs.
www.mas.be

ADVERTENTIE

PROJECT

ROBOT IN JE KLAS

» VANAF 14 JAAR

Zes ingenieurs van UGent startten in 2009 met vzw Dwengo om leerlingen (vanaf tweede graad) en hun leraren te motiveren om rond techniek te werken in de klas. Dat doen ze door robots naar je klas te brengen. Dwengo ontwikkelde hiervoor **de hardware én een website vol informatie en kant-en-klare handleidingen** om zelf robots te leren bouwen en te programmeren. Daarnaast organiseert Dwengo workshops waar leraren leren omgaan met robotica om het daarna in hun lessen te verwerken.

Nieuw dit schooljaar is de **'Dwengo Robot Stimulatie Prijs'**, waardoor je 150 euro kunt winnen als je meedoet aan robotwedstrijden, zoals bijvoorbeeld 'Robocup Junior' (www.robocupjunior.be) of de 'Katho Robocontest' (www.katho.be/robocontest).

www.dwengo.be

OPROEP

GEZOCHT: JURYLEDEN

» ALLE GEÏNTERESSEERDEN

Zin in een extra uitdaging? De 'Examencommissie Secundair Onderwijs van de Vlaamse gemeenschap' (de vroegere 'middenjury') zoekt nieuwe 'juryleden' om de examens af te nemen. Iedereen die minstens één jaar onderwijsbevoegdheid heeft (liefst in het secundair onderwijs) kan zich kandidaat stellen. Alle graden en onderwijsvormen van het secundair onderwijs komen in aanmerking, maar voor 2012 zoekt de 'Examencommissie' speciaal naar leraren informatica en huishoudkunde (eerste en tweede graad), wiskunde, Engels, handelsvakken, Spaans en Nederlands (derde graad tso/bso/kso) en aardrijkskunde, wetenschappen, wiskunde, informatica, geschiedenis, Grieks, Latijn, Nederlands, Spaans en Engels (derde graad aso).

Alle info op www.ond.vlaanderen.be/secundair/examencommissie. Vanaf september 2012 verdwijnt het systeem van vaste zittingen en worden de examens permanent georganiseerd. Meld je kandidatuur via www.ond.vlaanderen.be/inschrijven/inschrijving.aspx?id=15. Meer info via 02 553 89 16.

PROJECT

SMAAKKLASSEN

» 10 TOT 12 JAAR

Schrijf je school of klas meteen in voor het nieuwe project **'Smaakklassen'**. Een smaakklas is een driedaagse schooluitstap over de provinciegrens, waarbij leerlingen derde graad lager onderwijs meer leren over gezonde, smakvolle en streekgebonden voeding door zelf te koken, te proeven en

de streek te verkennen. Het project is gratis voor alle lagere scholen uit Oost- en West-Vlaanderen en Zeeland (Nederland).

'Smaakklassen' is een project van Economische Raad voor Oost-Vlaanderen, met subsidies van het programma Interreg Iva voor de Grensregio Vlaanderen-Nederland. Daardoor kunnen de scholen gratis deelnemen (busvervoer, verblijf, bedrijfsbezoeken, kookworkshops ... zijn allemaal gratis). Inschrijven kan tot 15 februari via de website. Daarna volgt per loting de selectie van de scholen die mogen deelnemen.

www.smaakklassen.eu

THEATER

CHARLIESTON

» KLEUTERS

'Charleston' is woordeloos theater voor kinderen vanaf 2,5 jaar. Een verhaal dat jong en oud kan boeien, met dans, acrobatie, goochelen, poppentheater, jongleren en clownerie. De voorstelling vertelt over danseres Charlie en haar hulpje Ston die zich klaarmaken voor de volgende voorstelling van **Cirkus Krak!**, ergens in de jaren '30, ergens op tournee met circustent en woonwagen. Ston is vooral sterk in het verstoren van de act van Charlie en daarnaast is hij vooral bezig met een bijzonder ei dat hij wil uitbroeden.

Ex-onderwijzer Dieter Missiaen en zijn collega en wederhelft Els Degryse begonnen met Cirkus Krak! als een voorstelling voor straatkinderen in Azië en Zuid-Amerika tijdens een één jaar durende wereldreis. 'Charleston' is een verhaal over samenwerken en hoe moeilijk dit soms kan zijn, over wat er gebeurt als iemand liever solo gaat, over vriendschap en delen. Cirkus Krak! toert met deze voorstelling door Vlaanderen vanaf september, maar je kan nu (best) al reserveren. Een deel van de opbrengst gaat naar Shangrila Home, een tehuis voor straatkinderen in Nepal.

www.circuskrak.be

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

ACTIE

OOST-VLAAMSE KOFFERS

» ALLE GEÏNTERESSEERDEN

Tijdens de studienamiddag 'Duik eens met ons in de koffer' kun je gratis kennismaken met het volledige scholenaanbod van de provincie Oost-Vlaanderen, compleet met een reeks workshops over de beschikbare educatieve koffers en een infobeurs over alle educatief materiaal.

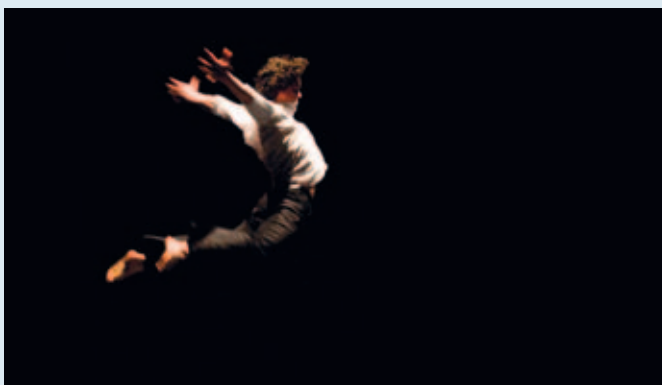
De studienamiddag vindt plaats op donderdag 8 maart, van 13.30 tot 17 uur, in Provinciaal administratief

centrum 'Het Zuid', Gent. Deelnemen is gratis, vooraf inschrijven verplicht.
www.oost-vlaanderen.be (klik op 'Onderwijs & vorming' en dan op 'Educatief aanbod')

DANS

DANSERS IN OPLEIDING

» 10 TOT 14 JAAR

Leerlingen van dé!Kunsthumaniora Antwerpen (studierichting Dans – Hedendaagse dans) tonen hun kunnen in een energieke voorstelling. Ze confronteren klassieke muziek met hedendaagse en elektronische muziek en zoeken in de dans het spanningsveld tussen het zachte, mooie, organische versus het grillige, hoekige. **'Dansers in opleiding 2012'** is **75 minuten totaalspektakel**, met dans, theater, vormgeving, muziek en licht. Je leerlingen (derde graad lager onderwijs, eerste graad secundair) mogen meedansen en na de voorstelling volgt een nabespreking over hun indrukken. Vóór de voorstelling kunnen ze de dansers aan het werk zien in een les klassieke of hedendaagse dans of zelf een les hedendaagse dans krijgen van één van de docenten.

Je kan deze voorstelling bijwonen op 23, 24, 26 en 27 april (nieuwe theater van de!Kunsthumaniora Antwerpen) en op 3 mei (CC De Kern, Wilrijk), telkens om 10.30 uur. Je betaalt 4 euro per leerling. Of je zorgt zelf voor een zaal (theater) in je regio en boekt de voorstelling voor 28, 29 of 30 maart (overdag of 's avonds).
www.khadans.be – guy.pauwels@khadans.be – 0486 96 07 06

CONCERT

DIRK BROSSÉ DIRIGEERT

» 12 TOT 18 JAAR

Je kan naar muziek luisteren, je kan erop dansen, je kan erin wegdroemen. Dirk Brossé zwaait met het dirigeerstokje en ontpopt zich tot meester-verteller. Musica Maestro, een project op maat van scholen, doet het orkestwerk helemaal uit de doeken. Na een voorstelling van alle instrumenten uit het orkest, krijgen de leerlingen uitleg van de dirigent bij enkele korte fragmenten. Daarna speelt het orkest het volledige werk. De dirigent beantwoordt achteraf

alle vragen. Een lesmap helpt de leraar bij de voorbereiding van dit symfonisch avontuur.

Musica Maestro - in het Paleis voor Schone Kunsten Brussel op dinsdag 13 maart (Engelstalig, 3 euro per leerling, reserveer op 070 34 45 77), op dinsdag 24 april (Nederlandstalig, gratis voor leerlingen, aangeboden door Ethias en het Nationaal Orkest van België, zie p. 2 en www.ethias.be/leerkracht) en op vrijdag 27 april (Nederlandstalig, 3 euro per leerling, reserveer via 070 34 45 77) - gratis trein vanaf 20 leerlingen, gratis bus vanaf 50 leerlingen

Musica Maestro - in Cultuurcentrum Hasselt op donderdag 26 april (Nederlandstalig, reserveer op 011 22 99 33) - alleen gratis vervoer met De Lijn via www.cultuurschakels.be
Info: abonneer je op de newsletter via pedapro@nob-onb.be - 02 552 04 66

SPEL

MOBIEL IN DE KLAS (1)

» KLEUTERS

In het bordspel 'Aya' ontdekt het ruimtewezentje Aya het verkeer op aarde. Met dit spel leren je kleuters basisverkeersregels kennen en gevaarlijke situaties inschatten. Ze vertellen hoe ze naar school komen, welke gevaarlijke situaties op hun weg komen. Ze doen spelletjes waarbij ze stoppen voor een rood licht of tonen hoe ze moeten oversteken. Ze beoordelen of het kind op een tekening zich veilig of onveilig gedraagt.

Alle kleuterscholen kregen vorig jaar de kans een gratis exemplaar aan te vragen bij Mobiel 21. Bijkomende exemplaren kosten 20 euro. De opbrengst gaat naar Levenslijn en andere initiatieven rond verkeersveiligheid en opvang van jonge verkeersslachtoffers.

Bestellen via www.aya.be.

DEZE MAAND OP TVKLASSE.BE

“IK KAN DAT NIET”

© Peter Van Hoof

Ongeveer één op de tien leerlingen lijdt aan een ernstige vorm van faalangst. Dat zijn er twee in elke klas. Een examen afleggen, een sprekebeurt geven, voorlezen of antwoorden op een vraag van

een leraar, voor sommige leerlingen is het buitengewoon moeilijk. TV.Klasse laat twee leerlingen aan het woord die kampen met faalangst. Ze vertellen moedig hoe zij hun angsten proberen aan te pakken. Ann Geentjens is gespecialiseerd in faalangst en geeft trainingen aan leraren. In het filmpje geeft zij vakkundig advies.

de eerste lijn

Andere reportages uit de reeks 'De Eerste Lijn' (pesten, crisiscommunicatie, nieuwe gezinsvormen, kansarmoede ...) vind je op www.tvklasse.be/reeksen/deeerstelijn. Bij ieder filmpje kan je doorklikken naar een uitgebreid online dossier. Je vindt ook meer informatie in de brochures van de Eerste Lijn.

“IK VIND HIER VOEDSEL VOOR ELKE LES”

© Wannes Nimmegheers

Valt je mond soms open van de creativiteit en het talent van je leerlingen? Zoek je naar manieren om dit in jouw lessen meer plaats en zichtbaarheid te geven? Honderden leraren vulden hun creatieve rugzak tot

over het randje tijdens de jaarlijkse dynamodagen van Canon, de cultuurplein van het ministerie van Onderwijs en Vorming. Dat zijn praktijkgerichte studiedagen die leraren uit eender welke onderwijsvorm inspireren om in elke klas met cultuur aan de slag te gaan. Leer werken met animatiefilm, integreer poëzie in je les, geef bewegende lessen en ontdek jezelf in kunst. Iets voor jouw volgende studiedag? Of ben je op zoek naar centen voor een creatief projectidee?

www.tvklasse.be/reeksen/reporter

tv **klasse**

TV.Klasse maakt videoreportages voor leraren, ouders en leerlingen. Je vindt ze op www.tvklasse.be. De filmpjes staan in hoge definitie op de site. Toon ze aan ouders op oudercontacten en tijdens lerarenvergaderingen.

KORTING

GRATIS DAGJE SPORTEN BIJ HEALTHCITY

» ALLE LERAREN

Wil jij in 2012 (meer) gaan sporten, maar weet je nog niet waar? Maak in februari 2012 gratis kennis met de faciliteiten van HealthCity op een dag naar keuze in een club naar keuze. Surf naar www.lerarenkaart.be

en vraag je gratis dagpas aan ter waarde van 17,5 euro (rubriek 'Gelezen in Klasse'). Je vindt er een overzicht van alle vestigingen en van de korting die je als leraar geniet.

www.healthcity.be

WEDSTRIJD

MET 1 MILJOEN EURO NAAR DE BEURS

» VANAF 12 JAAR

Tussen 13 februari en 23 maart kunnen je leerlingen naar hartenlust speculeren op de beurs. Zonder risico zelfs. Het KBC-Beursspel is een interactieve beleggingswedstrijd voor jongeren van 12 tot 25 jaar. Met een startkapitaal van 1 miljoen euro kopen en verkopen de deelnemers aandelen (in een virtuele omgeving) om tegen de einddatum een zo groot mogelijk eindbedrag te vergaren.

Er is een gratis lespakket en een downloadbare syllabus voor je leerlingen. Na de wedstrijd krijgt elke deelnemer een eindrapport met een evaluatie van zijn portefeuille. Ten slotte kan je je strategie bepalen of bijsturen via live chatsessies (via Twitter) op 8 en 29 februari.

Leerlingen secundair onderwijs hebben trouwens dubbele winstkansen: ze kunnen met de klas inschrijven voor de klascompetitie, maar kunnen daarnaast ook individueel deelnemen.

www.kbc.be/keursspel

SPEL

MOBIEL IN DE KLAS (2)

» 8 TOT 12 JAAR

'Mobiele Reporters' of 'MoRe' plaats je leerlingen via een bordspel in de rol van mobiele reporters voor een plaatselijke krant. Journalist Sam werkt aan een artikel over veilige en milieuvriendelijke verplaatsingen, maar belandt zelf na een verkeersongeval

in een ziekbed. Aan jou leerlingen dus om zijn werk verder te zetten. Via het bordspel werk je rond vier thema's: milieu en gezondheid, centen en cijfers, alternatief vervoer en verkeersveiligheid. De leerlingen voeren opdrachten uit die hen telkens informatie bezorgen voor hun artikel.

'MoRe' is ontwikkeld met steun van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (Vlaamse overheid). Het spel kost 10 euro (plus verzendingskosten). www.mobielereporters.be

DEZE MAAND IN KLASSE VOOR OUDERS

ZOEK DE ZEVEN VERSCHILLEN

© Karlijn van Giel

Esmée, Jordy, Lars, Lise ... zijn gewone kinderen. Ze eten, dromen, zoeken en leren. Ze hebben kwaliteiten en talenten. Net als andere kinderen. Maar ze hebben ook een handicap. Hoe kijken jij en je leerlingen naar hen? Blijf je hangen bij wat ze niet kunnen? Of ontdek je ook hun wensen en verlangens, hun sterktes en kansen, hun groot en klein verdriet? Lees hun verhalen in het februarinummer van Klasse voor Ouders en zoek de verschillen met de kinderen in jouw klas. Misschien zijn er minder dan ze dachten. Iedereen is (buiten)gewoon.

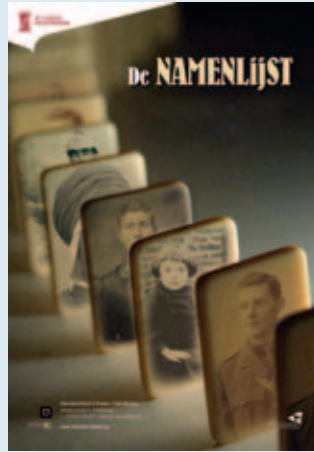
klasse voor ouders

Klasse voor Ouders belandt acht keer per schooljaar op school. Is je school nog niet geabonneerd? Mail naar abo.ouders@klasse.be. www.klasse.be/ouders

OPROEP

WERK MEE AAN 'DE NAMENLIJST'

» 16 TOT 18 JAAR

'De Namenlijst' wil alle 600.000 burgers en militaire slachtoffers inventariseren die tijdens de Eerste Wereldoorlog op Belgische bodem zijn gevallen. De inzet van 3500 Vlaamse scholieren in het eerste semester van dit schooljaar leverde al een hele lijst op, maar er zijn nog heel veel namen te verzamelen. De geografische spreiding was onregelmatig zodat grote stukken Vlaanderen nog oncovered bleven. Daarom een oproep aan alle Vlaamse scholen om in hun gemeente de burgerslachtoffers van de **Eerste Wereldoorlog**

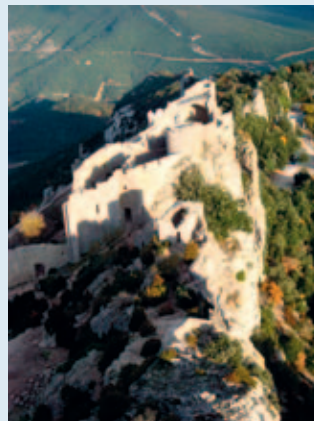
te zoeken. Iedere school die meewerkt, ontvangt van het In Flanders Fields Museum een returnpakket dat bijzonder nuttig is voor de komende jaren van herdenking.

Interesse, meer informatie? Contacteer stedelijke.musea@ieper.be of 057 23 94 50

WEDSTRIJD - KORTING

VAKANTIE BIJ DE KATHAREN

» ALLE LERAREN

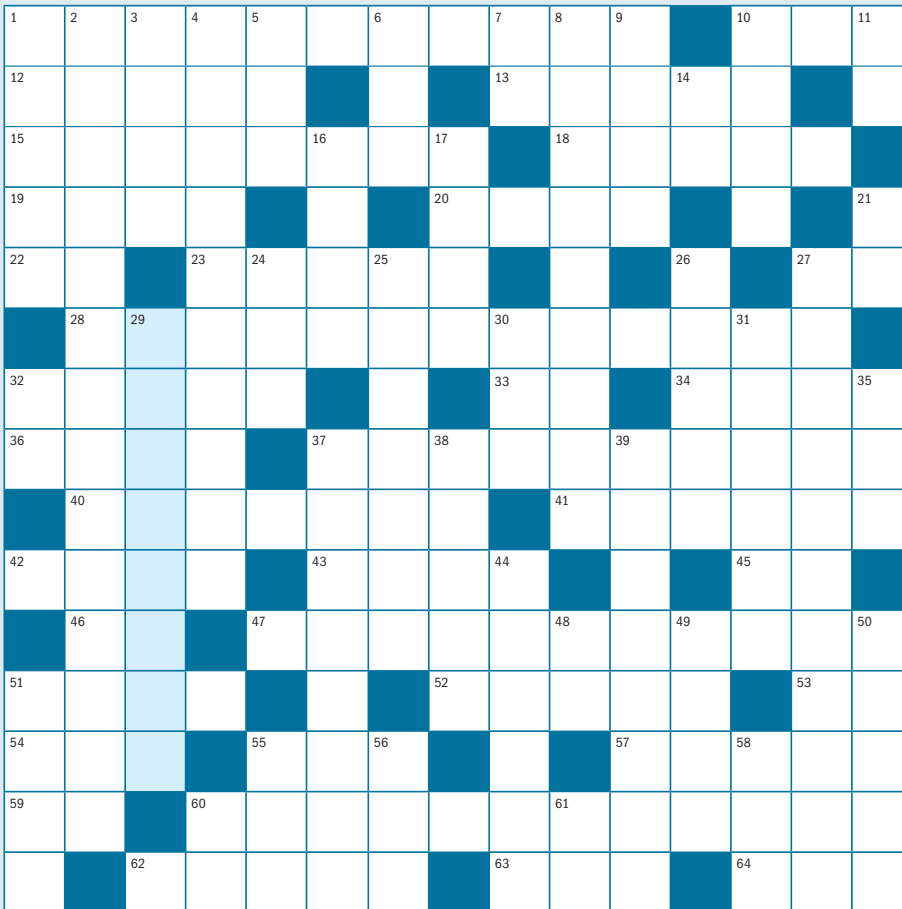

Ontdek de middeleeuwse geschiedenis van de Katharen tijdens je vakantie in L'Espinat Vacances. Dit vakantieverblijf in Quillan is een uitstekende uitvalsbasis om een bezoek te brengen aan kastelen, abdijen, kathedralen, kloosters en musea die getuigen van de katholieke kruistocht tegen de Katharen en hun beschermheren. Carcassonne en Montségur liggen in de buurt. Ook op sportief vlak vind je je gading in deze streek. Een idee voor een studiereis met je leerlingen?

WIN EEN WEEK L'ESPINET VOOR 4 PERSONEN (niet geldig in juli en augustus) - op de startpagina van www.lerarenkaart.be vind je het wedstrijd-formulier (rubriek 'gelezen in Klasse')

L'Espinat Vacances - Résidence de l'Espinat - F 11500 Quillan - www.lespinet.com - houders van de lerarenkaart krijgen een interne betaalkaart t.w.v. 10% van de huurprijs

Kruiswoordraadsel

WIN EEN CITYTRIP VAN 500 EURO

Je vindt hier elke maand een reuzegroot kruiswoordraadsel. De oplossing is meteen je eerste stap richting een reischek van 500 euro. Daarmee kun je een citytrip kiezen uit het volledige aanbod van Holidayline.

Mail het woord onder verticaal 29 vóór 18 februari (met onderwerp 'Kruiswoord 222') naar win.leraren@klasse.be.

Vorige maand won Ann Bellemans uit Tisselt de reischek. Proficiat!

De oplossing vind je op www.klasse.be/leraren/kruiswoordraadsel.

HORIZONTAAL

1 Dirndl en Lederhose in München, dit jaar van 22 september tot 7 oktober — **10** Bergtop — **12** Geur, bouquet, parfum — **13** Nederlandse pladijs — **15** Kredietwaardig — **18** 'Het vriest' in Spanje — **19** En de rest kan stikken? — **20** Zuurstof met een drietje en een gat in de laag boven Antarctica — **22** Sovjet-Unie — **23** In Engeland is de lineaal de heerser — **27** Pispot in een Italiaanse rivier? — **28** 2012 — **32** Zo 'rond' als een ei — **33** Feestje voor voetballers van 8 juni tot 1 juli in Polen en Oekraïne — **34** Barbecue zonder b, bocht zonder d, mooi zonder f, vogel zonder k — **36** Marxistische voornaam — **37** Kalender voor blokkers? — **40** Meestal in samenstelling met 'gek' — **41** 'Power to the ...' (John Lennon) — **42** Satelliet van de Aarde — **43** Grootste van de dolfijnen — **45** Universiteit Hasselt — **46** Naamloze Vennootschap — **47** Maandag 20 februari 2012 in Duitsland — **51** Deel van een boom — **52** Hoofd Cel Vermiste Personen (nee, niet Axel Daseleire) — **53** Nummer — **54** Vogel, in Fabeltjesland een meneer — **55** Oppervlakte — **57** Zotte, idiote, dolle... — **59** Voornaamwoord — **60** Eerst in je mond, dan in de inktpot op je lessenaar — **62** Test — **63** Vroegere hulde — **64** Bijbel van de spraakkunst

VERTICAAL

1 "And after all, you're my wonderwall" — **2** 20 tot 26 februari 2012 — **3** Vertaler — **4** Slopen, vellen — **5** Bachelor of Applied Arts — **6** Hertje op de kade — **7** Boom — **8** Pluimvee op school — **9** Dun in Engeland — **10** Tweemaal en je krijgt een komische serie — **11** Dezelfde pot als horizontaal 27 — **14** Midden in een boek en een hoek — **16** Indonesisch eiland — **17** Familie-restaurant en boom — **21** Griekse letter — **24** Internetadres — **25** Pikkende vogels — **26** Broer van Groucho, Zeppo en Chico — **27** Snoevers, opscheppers, blaaskaken — **30** Plechtige belofte — **31** Beerput — **32** In orde — **35** Meisjesnaam — **37** Gerecht dat heel lang staat te garen (waterzooi, goulash, coq au vin...) — **38** Man op Urk — **39** Alleenstaande mama of papa — **44** Meisjesnaam — **48** Millimeter — **49** Engels nieuws — **50** Afbakening, limiet, rand — **51** Rare worstelsport — **55** Scandinavische munt — **56** Zoetwatervis — **58** In Hongarije verliest vader zijn begin — **60** Verticaal 32 omgekeerd, niet in orde dus — **61** Voornaamwoord

HET LAATSTE WOORD

Deure en were

Er is commotie in mijn klas Nederlands voor anderstaligen. Mijn cursisten kijken triest en roepen door elkaar: "We begrijpen niemand buiten de school, iedereen spreekt dialect!".

Ja, vroeg of laat borrelt deze discussie op in elke klas. We proberen hen als leerkrachten NT2 zo goed mogelijk het Nederlands aan te leren, maar zodra ze een gesprek willen aanknopen met hun Vlaamse burens, collega's op het werk of schoonmoeder, loopt het mis. En dan is dat niet de schuld van de schoonmoeder, maar wellicht van de leraar die hen iets verkeerd heeft geleerd.

Ooit moest ik na een les over 'het openbaar vervoer' de trein nemen in Oostende. Ik bedacht hoe mijn cursisten sinds de les van die dag heel wat mobieler zouden zijn. We hadden de verschillende reisformules besproken. "Waar ga je naartoe?" en "Hoe laat vertrekt de trein?" Toen ik aan de beurt was, vroeg ik een ticket naar Brugge. De loketbediende riep terug: "Wadde? No wo moe je?" (Wablief? Waar moet je naartoe?). Ik zei: "Brugge". Toen vroeg hij: "Deure en were?" (Heen en terug?). Beteuterd liep ik met mijn ticketje in de hand naar de trein ... Tot daar mijn enthousiasme over de gewonnen mobiliteit van mijn cursisten.

Pas op, ik houd van dialecten. Toch pleit ik voor een kleine inspanning om met anderstaligen algemeen Nederlands te spreken. Zodra ze dit machtig zijn, zullen ze wel genoeg dialect leren. Het is echter enorm frustrerend voor hen om naar school te gaan en het gevoel te hebben dat ze hun tijd verdoen met het leren van een taal die niemand lijkt te gebruiken. En zeg nu zelf, ga jij je schoonmoeder vertellen dat ze slecht Nederlands spreekt?

Dit laatste woord plukte Klasse van de lerarenblog van Petra Van De Cauter op www.lerarenblogs.be. Heb je zelf een pakkende anekdote over je leerlingen of je collega's? Mail je verhaal naar redactie.leraren@klasse.be. Er wacht je een verrassing.

VOLGENDE MAAND IN KLASSE

— Aso top, bso flop? —

"Studiekeuze is een statussymbool"

Het volgende nummer ligt rond 29 februari in je brievenbus.

klasse

Maandblad voor onderwijs in Vlaanderen
Uitgegeven door het Vlaams ministerie van Onderwijs en
Vorming (Agentschap voor Onderwijscommunicatie)

Nr 222 — februari 2012

Klasse is teamwork. De hele ploeg vind je op www.klasse.be.

Hoofdredactie: Leo Bormans **Eindredactie:** Kris Vanhemelryck **Beeldredactie:** Jo Valvekens **Redactie:** Nele Beerens, Wouter Bulckaert, Leen Leemans, Stefaan Tolpe, Annelies Vaneechoutte en Michel Van Laere m.m.v. Wouter Kersbergen en Iris Bellens **Vormgeving:** Mieke Keymis, Peter Mulders en Tim Sels **Sites en**

multimedia: Michel Aerts en Toon Van de Putte
TV.Klasse: Elke Broothaerts, Hans Vanderspikken en Wouter Vanmol **Lerarenkaart & Klassetips:** Patrick De Busscher, Hannah El-Idrissi, Kerim Helaut, Geert Neiryck, Anne Siccard, Marc Van Belle en Sonja Van Droogenbroeck **Secretariaat:** Sabrina Claus, An Declercq en Ann Nevens **Publiciteit:** Diana De Caluwé

Verantwoordelijke uitgever: Jo De Ro — Koning Albert II-laan 15 — 1210 Brussel

Klasse — Koning Albert II-laan 15 — 1210 Brussel
redactie.leraren@klasse.be

Tel. redactie: 02 553 96 86
Tel. secretariaat: 02 553 96 88
Tel. advertenties: 02 553 96 94
Tel. lerarenkaart: 02 553 96 95

ADVERTENTIE

TIJDSCHRIFT

verschijnt maandelijks
(behalve in juli en augustus)

» 6 TOT 8 JAAR

ORLA DE KIKKERSLIKKER

Victor kijkt uit naar de zomer, hij wil lekker lang luieren. Bovendien is het circus onderweg naar het dorp. Circus Bardini zoekt een nieuwe act voor het spektakel. Dat is een kolfje naar de hand van Victor en zijn trouwe hond Braadworst. Maar dat is buiten Orla de Kikkerslikker gerekend, de akeligste en lelijkste pestkop die bestaat. Orla heeft een gemeen plan om Victor te dwarsbomen. Gelukkig is Victor een doorzetter, met fantasie en humor.

Het is niet makkelijk om klein te zijn. Zeker niet als je moet afrekenen met grote pestkoppen. Maar deze film toont hoe Victor en zijn makkers voor zichzelf opkomen en hun pestkop steeds te slim af zijn. Orla de Kikkerslikker is een Deense animatiefilm naar een boek van Ole Lund Kirkegaard.

VIPDAG Voor duizend leraren, eventueel vergezeld van twee extra personen, ligt een ticket voor de avant-première klaar op zondag 12 februari (10 uur). In Kinopolis Gent en Hasselt moeten de aanwezigen een brilletje opzetten, want daar draait de 3D-versie. In Kinopolis Oostende, Antwerpen en Leuven speelt de gewone versie. Inschrijven kan vanaf zondag 5 februari om 11 uur via www.lerarenkaart.be/inschrijven.

www.jekino.be/orladekikkerslikker - 78 minuten - Nederlands gesproken - inschrijven voor de avant-premières gebeurt uitsluitend via www.lerarenkaart.be/inschrijven (kan vanaf zondag 5 februari, 11 uur)

KINEPOLIS GROUP

